



Gab. 4  
Est. 31  
Tab. 13  
N.º

M-6-2

H-A  
26  
17

Sala 26  
Gab. 10  
Est. 5  
Tab. 5  
N.º

ANALYTICUS  
TRACTATUS  
DE  
NATURE  
ACCRESCENDI

Francisco Antonio Marquez Giraldo auctori.

De l'Université de Paris  
Le 15 Mars 1715

ANALYTICUS  
TRACTATUS  
DE JURE  
ACCRESCENDI.

H-A  
26  
17

ANALYTICUS  
TRACTATUS  
DE JURE  
ACCRESCENDI.

ANALYTICUS  
TRACTATUS  
DE JURE  
ACCRESCENDI,  
ET COMMENTARIA

*Super §. Si eadem, Institutis de legatis per methodum Artis in Jure, & quatuor Responfa in materia maioratum, & Responfum quintum, de persecutoria damni aetione, que transit contra heredes judicis perperam judicantis.*

AUTHORE

EMMANUELE  
GOMES CARDOSO,  
J. C. LUSITANO.

PER

EMMANUEL ANTONIUS  
MONTEIRO DE CAMPOS.



*Luiz de Castro*

LISBONÆ,

Ex Typis EMMANUELIS ANTONII MONTEIRO.

M. DCC. LXI.

*Cum facultate Superiorum.*

*Levi do R. Collegio dos Militares*



ANALYTICUS  
TRACTATUS  
DE JURE  
ACCURATISSIMUS  
ET COMMEMORATIVA

Spes 2. Si eadem, sufficienter de locis per tractatum hunc in Jure  
quibus in Jure in materia de locis, et de locis in materia  
de locis in materia de locis, per tractatum hunc in Jure  
reus in materia de locis, per tractatum hunc in Jure

AUTHOR  
EMMANUEL  
GOMES CARDOZO  
J. C. LUSTIG

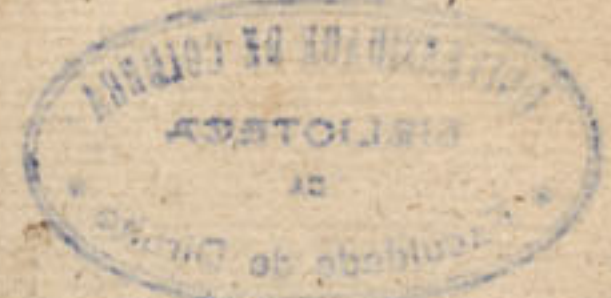
EMMANUEL ANTONIUS  
MONTIPIO DE CAMPOS



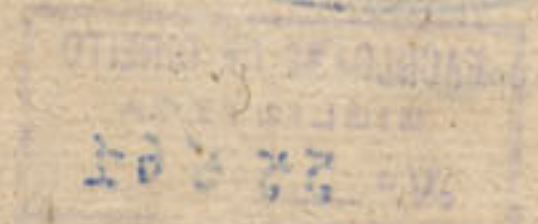
*Handwritten signature or scribble on the left side.*

LISBOA

EMMANUEL ANTONIUS MONTIPIO



*Handwritten signature or scribble at the bottom right.*







TRACTATUS  
DE  
JURE ACCRESCENDI  
SUPER §. SI EADEM INSTIT. DE LEGAT.

SUMMARI A.

1



Naquæque scientia  
stat facilis per suas  
universales regulas.

1

Quæstiones omnes  
cujuscunque scien-  
tiæ deciduntur con-  
cursu duarum veritatum: quæ sunt  
duo de se nota principia.

1

Intellectus text. in L. dict. testato-  
re ff. cond. & dem. & L. qui Romæ.  
§. Augerius ff. verbor.

2

Sylogismus semper formatur in ju-  
risconsultorum responsis quæ sunt  
de media juris prudentia: & qua-  
liter.

2

Ratio decidendi dat in scientia  
theoricâ universalem, seu genera-  
lem regulam in materia.

3

Sylogismus qualiter formatur in  
nostro §. Si eadem.

4

Definitio omnis periculosa, & qua-  
liter intelligatur L. omnis definitio.  
ff. reg. jur.

4

Neglecta, seu non intellecta pro-  
prietas specialis quæstionis pluri-  
mos in jure introduxit errores, &

ideo in speciebus dividendis, defi-  
niendis, & demonstrandis consisten-  
dum est.

5

Ratio dubitandi quæ occurrit in  
quavis quæstione qualis sit, & un-  
de eveniat.

5

Ratio dubitandi quæ fuerit in L. si  
Titio 7. ff. leg. 2.

7

Portio deficiens dicitur ea quæ an-  
tea retro valuit à principio.

7

Intellectus L. unicæ, §. & cum ti-  
plici, & sequentibus, Cod. de cad.  
toll.

7

Verbum ad diversa prolatum ex  
juris principiis propriè, & impro-  
prie exponitur.

8

Alius, alia, aliud inducit simili-  
tudinem præcedentium: etiam quan-  
do adjungitur verbum Quoquomodo.

9

Ratio quare in jure accrescendi  
requiratur validitas in portione de-  
ficiente ut accrescat.

9

Legatum est hæreditatis deliba-  
tio, quæ non fit per dispositionem  
nullam.

9

Dominium non aufertur à testato-  
re: nec ab ejus hæreditate quando  
incapaci legatur.

- 10 *Conjuncti re, non etiam verbis, & conjuncti verbis non etiam re, & tandem conjuncti re, & verbis insimul quales sint.*
- 10 *Conjuncti dicuntur quando Titio cum Mevio legatur.*
- 11 *Jus accrescendi, & jus non decrescendi qualiter unusquisque definiatur.*
- 12 *Jus accrescendi datur inter conjunctos facientes partes ab initio: at verò jus non decrescendi inter facientes partes per concursum.*
- 12 *Jus accrescendi datur inter conjunctos verbis, non etiam re: jus non decrescendi inter conjunctos re non etiam verbis.*
- 12 *Jus accrescendi, an verò jus non decrescendi utrum detur inter conjunctos re, & verbis insimul? ubi conciliantur diversæ inter se pugnantibus opiniones communes.*
- 13 *Intellectus. L. conjunctim 78. ff. Leg. 3.*
- 15 *Jus accrescendi requirit validitatem portionis deficientis, non verò jus non decrescendi.*
- 16 *Jus accrescendi accrescit cum suo onere: at verò jus non decrescendi sine onere.*
- 17 *Intellectus. L. unicæ §. in primo, Cod. cad. toll.*
- 18 *Portio accrescens per jus accrescendi voluntaria accrescit: at verò per jus non decrescendi, necessaria est, & nequaquam repudiari potest.*
- 18 *Unitas legati non potest scindi, & pro parte acceptari, & pro parte repudiari.*
- 19 *Jus accrescendi à lege inductum fuit, at verò jus non decrescendi nequaquam.*
- 21 *Jus non decrescendi ex sui natura transit in singularem, & universalem successorem, at verò jus accrescendi non ita tam facile quamvis ex verbis, & ex natura contractus possit transire.*
- 22 *Jus accrescendi, seu non decrescendi transmittitur ad hæredem.*
- 22 *Jus accrescendi, seu non decrescendi in hæreditatibus utrum transeat in quemlibet successorem.*
- 23 *Substitutio, seu fideicommissum pendente conditione transmittitur ratione juris accrescendi.*
- 24 *Jus non decrescendi magis ex voluntate defuncti venit, at verò jus accrescendi magis ex lege inducta.*
- 25 *Inter conjunctos juris accrescendi potest dari portio deficiens, quæ nulli de conjunctis acquiratur, sed remanet penes eum, à quo derelictum est legatum, non sic inter eos conjunctos, in quibus datur jus non decrescendi.*
- 26 *Portio deficit in jure accrescendi: at verò in jure non decrescendi persona deficit.*
- 28 *In jure accrescendi datur ratio dubitandi de jure, & faciendi consultationes: at verò in jure non decrescendi non ita tam facile.*
- 28 *Jurisconsulti quando dicunt, faciunt partes, sentiunt de conjunctis, qui faciunt partes ab initio: non verò de eis, qui faciunt partes per concursum.*
- 29 *Conjunctio verbalis necessario requiritur, & sufficit ut detur jus accrescendi: & disjunctio verbalis in conjunctis re regulariter necessaria est, ut detur jus non decrescendi.*
- 29 *Conjunctim, dictio apud jurisconsultos dicit de conjunctis verbis: & dictio, disjunctim, de disjunctis verbis.*
- 29 *Conjunctio re, & verbis insimul solum requiritur ad prælationem faciendum inter reliquos conjunctos verbis tantum, vel re tantum.*
- 30 *In jure non decrescendi conjunctus, qui prius concurrat, & litem contestatus est, habet electionem rei, vel prætii, non sic in jure accrescendi.*
- 31 *Jus non decrescendi potest contingere inter collegatarios, quorum*  
*unus*

- unus purè, & alter conditionaliter vocati sunt ad eandem rem, non verò jus accrescendi, & in hoc purè vocatus interim dum pendet conditio habebit partem: at verò in illo habebit solidum.
- 32 Intellectus singulorum verborum nostri textus in §. Si eadem.
- 35 Regula generalis in jure non decrescendi, & quando datur jus non decrescendi.
- 36 Regula in jure accrescendi: & quando detur jus accrescendi.
- 38 Speciales quæstiones juris non decrescendi qualiter cognoscantur, & ratiocinentur.
- 39 Speciales quæstiones juris accrescendi qualiter cognoscantur, & ratiocinentur.
- 40 Semper à genere incipiendum est, & postea ad species deveniendum est.

TEXT. §. SI EADEM.

Si eadem res duobus legata sit, sive conjunctim, sive disjunctim si ambo perveniant ad legatum: scinditur inter eos legatum. Si alter deficiat: quia aut spreverit legatum, aut vivo testatore decefferit, vel alio quoquo modo defecerit: totum ad collegatarium pertinet. Conjunctim autem legatur veluti: si quis dicat, Titio, & Seio hominem Stichum do, lego: disjunctim ita Titio hominem Stichum do, lego. Seio hominem Stichum do, lego. Sed si exprefferit eundem hominem Stichum æquè disjunctim legatum intelligitur.



**Q**UANDO tam celebre opus aggredimur in juris accrescendi materia, quæ à jurisconsultis nostræ tempestatis tanquam inextricabilis labyrinthus consideratur, non inutile erit, imò satis utile in nostra hac juris scientia, & vera non affectata philosophia philosophicè, & scientificè loquendo præmeditari nonnulla circa contextum §. Si eadem inst. de legat. quem interpretandum suscepi: & de ratione, qua in ejus constitutione ductus fuit *Cæsar Justinianus*, ex quibus (nisi me mea fallit opinio) veræ, & generales in materia deducantur regulæ, undè resolutiones veras, & faciles exitus dirive-

mus; stat enim unaquæque scientia, & etiam nostra hæc civilis scientia facilis per suas notissimas universales regulas, ex quibus descendunt faciles decisiones ad omnes earum species particulares, de quibus alias tanquam de infinitis nulla est scientia, sed immensus, & impossibilis labor, ne dicam inutile studium. *L. leges L. non possunt, ff. legibus. L. 1. ff. reg. jur.* qui autem ab initio rerum originem respiciat optimè, & facilè discernit, nec rectè, nec securè decedit, sed ab aliis dictum satis timidè profert, qui ignorando à priori rationem, & ordinem scientiæ ex *Bartholo, & Doctoribus* quæstionum resolutiones assequutus est.

Primò advertendum est quòd

quæstiones omnes cujuscunque scientiæ deciduntur concursu duarum veritatum, quæ sunt duo de se nota, vera, & semper certa principia. Altera nempe generalis in scientia theoricæ: altera verò ipsius quæstionis identitas proprietas, seu natura, quæ est specifica in scientia practica comprehensa sub generali tanquam species sub suo genere: ex iis duobus de generali facta majori: & minori de specifica rectè sequitur resolutio quæstionis. De hoc ad exemplum erant in promptu multa jurisconsultorum responsa, de quibus latius alibi in opere de jure civili in artem latius redigendo (si tantum onus nostrum humile ingenium fert) ubi maturius, pro nunc verò sit exemplum decisio. *L. à testatore ff. cond. & dem. cujus litera est: Rogatus à testatore ut acceptis centum numis hereditatem restitueret Titia coheredi sua, adita hereditate decessit, similiter, & Titia antequàm daret centum, quæsitum fuit à subtilissimi, & superbi ingenii jurisconsulto Scævola, an hæres Titia offerendo centum ex fideicommissio partem hereditatis consequi posset? respondit heredem conditioni parere non posse: quo responso formavit syllogismum de iis duobus veris maiorem nempe de generali regula, quæ habet conditio activa nec passiva non potest impleri in persona hæredis, quia formaliter adimplenda est in persona, de qua dicit conditio. *L. unica, §. sin autem, Cod. ead. toll. L. cum ita datur L. sub diversis, §. fin. ff. cond. & dem.* de qua regula post multos eleganter ut solet insignis magister communis, & semper meritò collaudandus præ omnibus unus *P. Barb. part. 1. Rubricæ n. 31. ff. solut. matrim.* ex qua facilis procedit alias à Doctoribus usquè hæctenùs durissimus. *Textus in L. qui Romæ, §. Augerius, ff. verb. minorem verò tacitè inuit* (ut adnotat ibi Claudius) de*

proprietate, seu natura consultæ specialis quæstionis, nam semper species inest in suo genere, quasi diceret, sed in præsentia datur conditio: ex quibus duobus sequitur resolutio, ergò hæres istius Titia non potest eam implere, nec offerendo centum ex fideicommissio partem hereditatis consequi.

2 Et si prætermittò cætera juris exempla pro nunc id solùm generaliter sat seram, quod in juribus jurisconsultorum responsis, quæ sunt de media juris prudentia regulariter formatur syllogismus de iis duobus veris, maior nempe de ratione decidendi, quæ est in scientia theoricæ universalis, seu generalis regula in materia, minor de identitate, proprietate, seu natura dubii, quæ est in scientia practica species ejus regulæ, & consequenter patet resolutio consultationis: advertendo tamen quod illa decidendi ratio aliquando à jurisconsultis redditur in scientia theoricæ, seu speculativa prout in dict. *L. à testatore, L. Mævius 68. §. Eum qui L. Julianus 62. ff. leg. 2.* Et passim, & tunc de ratione decidendi facile formatur maior, & in scientia theoricæ regula universalis, seu generalis, sub qua inest consultatio, & quæstionis species, de qua fit minor, & sequitur consequentia, & syllogismus prout supra: aliquando verò redditur ratio decidendi in specifica de facto scientia practica definiendo speciem consultationis prout in *L. Cum sponsus, §. Si res, ff. de publiciana L. Si Titio & ei. L. Si alienus 64. ff. leg. 2. L. plane 33. §. Si conjunctim, vers. Sed si ff. leg. 1.* quæ species definita præsupponit regulam generalem ad illam definitam speciem pertinentem: ex qua formatur maior, & minor de specie definita, & fit consequentia, & syllogismus prout supra: quæ omnia facile procedunt in de media juris prudentia responsis dedu-

etis à primis juris principiis, quæ in ratione semper firma, & universalia sunt, & rectè descendunt ad suas omnes species: non verò procedunt de jure legitimo inducto in imperatorum legibus Senatusconsultis, & prætorum edictis, quæ pro temporum varietate, & necessitate ab illis juris principiis recedunt, quorum est pro ratione voluntas, & quorum non semper ratio reddi potest. *L. Non omnium, ff. de legibus*, & à quorum verborum rigore circa mentem interpretandam, nequaquam recedendum est etiam si per quam durum quid contineant. *L. Prospexit, ff. qui, & à quibus.*

3 Imperator Justinianus in nostro §. *Si eadem hoc docet tyrones ex iis duobus veris faciendo consequentiam.* Et ideò postquam in scientia theorica proposuit generalem regulam in materia juris accrescendi *in vers. Si alter deficiat*, nempe portio deficiens inter conjunctos ad eandem rem accrescit collegatario illicò proponit casus dubios in scientia practica, species de genere prædictæ regulæ, videlicet quando alter collegatariorum spreverit legatum, vel quando decesserit vivo testatore, vel alio quoquo modo defecerit: quorum identitatem, proprietatem, seu naturam definit præsupponendo quod in eis datur portio deficiens; & in eodem versiculo ibi totum. Facit consequentiam quod in iis casibus portio deficiens accrescit collegatario.

4 Et quamvis hæc facilè percipiuntur, & forent plusquam notissima attamen cognoscere, & definire identitatem, proprietatem, seu naturam harum duarum veritatum, generalis scilicet, & specificæ, & applicare species quæstionum ad suum genus per quod deciduntur ut ita ex iis fiat in individuo vera: & propria definitio, & juridica consequentia, hoc opus, hic labor est, hæc est scien-

tia, hæc fuit cura priorum consultorum, qui in scientia practica definiendo identitatem proprietatem, seu naturam specialium consultationum ab eis factarum: & applicando ad juris cognita universalia principia in theorica scientia, & ex eis faciendo in individuo legitimam consequentiam de jure respondebant. §. *Responsa instit. de jure naturali.* Et qui proprius cognoscebat, applicabat, & definebat magis de ingenio comendabatur, ut comendat *Claudius* laudando *Scævola* magno ingenio de jure apertè respondisse *in dict. L. à testatore*, de eo quia consultationis identitatem, proprietatem, & naturam definivit dicendo quòd in ea datur conditio cum de ea possit dubitari, prout satis verè ut solet *D. P. Barb. ubi supra ex num. 26. num. 30. & 45.* & de hoc periculo loquitur. *L. Omnis definitio, ff. de reg. jur. Gribald. de rat. stud. lib. I. cap. II. Corraf. Misc. lib. 2. cap. 6. num. 2.* Et iste est assiduus labor jurisconsultorum nostræ tempestatis, quorum excellentissimi & eruditissimi, quasi timidi hujus difficilis laboris, & periculi in resolutionem uniuscujusque quæstionis cumulant infinita juris principia, quorum unumquodque si verum, & à priori (ut decet) est genus in sua materia, & cum quæstio decidenda unica tantum sit species impossibile, & satis ridiculum in vera scientia est, quod eidem tot competant genera, quorum accumulatio- ne, vel intendunt supplere defectum perfectæ cognitionis, seu definitionis, naturæ identitatis, proprietatis- vè quæstionis, vel eam negligunt, quæ neglecta, aut non intellecta plurimos in jure introduxit errores ut admonet *Lusitanus* merito insign. *Bartholameus Phylip. Repet. cap. Scindite de pœnit. dist. 1. part. 4. assert. 2. fol. 19. verso, & assert. 3. fol. 27. & assert. 4. fol. 52.* Et ideò *Plato*, & cæ-  
teri

teri Philosophi omnes in speciebus dividendis, definiendis, ac demonstrandis consistendum esse judicarunt.

5 Hæc difficultas evenit ex eo quia in unaquaque dubia quæstione adest ratio dubitandi, quæ illa est, quæ textus literam magis difficilem, & celebrem reddit, & occurrit quoties in quæstione apparent qualitates competentes ad unum genus: & qualitates alteræ competentes ad alterum genus, diversificantes, & quasi refecantes eandemmet specialem quæstionem nunc in istam, nunc in illam diversam omnino speciem: & ad diversum omninò genus competentem, & intellectus præ hominum judicio est perplexus in cognoscenda, & definienda speciali proprietate, identitate, seu natura dubiæ quæstionis, & in ejus generis prævidenda natura, exemplificari potest in specie dict. *L. à testatore ex iis, quæ D. P. Barboj. ubi supra num. 28. & toto jure*, & quæstionibus cujuscuque scientiæ exempla mille passim reperiuntur hujus rationis dubitandi, & in nostra materia sit exemplum. *L. Si Titio, & ei 7., ff. leg. 2. ubi Titio, & ei*, qui capere non poterat decem legata sunt, & quia unus capere non potest quinque sola Titio dantur: ratio dubitandi videbatur ex eo quia incapacis collegatarii portio vacabat, & quasi videbatur deficiens, & quod hujus textus specialis quæstio pertinebat, & erat species de genere, quod habet portio deficiens inter conjunctos ad eandem rem accrescit conjuncto: quodque incapacis portio ad collegatarium conjunctum accrescebat, & quod tota decem non sola quinque Titio dantur: qui fuit error communis Doctorum ibi. Attamen quia hujus consultationis natura identitas, seu proprietates non erat illa, quæ primo cortice apparebat, sed alia omninò diversa: neque portio istius incapacis erat deficiens, ideo respon-

dit jurisconsultus *Paulus*, quod portio ejus, qui capere non poterat non accrescit, & sola quinque Titio dantur, juxta ejus *textus verum intellectum, de quo infra illatione 23. vers. Patet. 2.*

6 Pro hac evitanda difficultate, & periculo Imperator Justinianus, qui claro, & facilimo ordine tyrones juvenes edocere intendebat, proposuit in præsentis nostri §. *Si eadem, generalem regulam in materia juris accrescendi in vers. Si alter deficiat*. Nempè Portio deficiens inter conjunctos ad eandem rem accrescit conjuncto collegatario. Et quia exempla declarant illicò proponit exempla ipsiusmet regulæ naturæ, & duarum, quas habet essentialium qualitatum: nempè quæ sit portio deficiens: & quando conjunctim, sive disjunctim eadem res legatur: ut pro ea cognita generali regula facile procedamus in cognoscendis, dirivandis, & decidendis suis specialibus quæstionibus.

7 Adverte secundò ut has duas essentielles qualitates cognoscas quòd Imperator Justinianus circa docendam portionem deficientem proponit exempla ibi, quia aut spreverit legatum, aut vivo testatore decesserit: quibus verbis satis docet eam dici portionem deficientem, quæ antea retrò valuit, & postea defecit seu non est sortita effectum: illud enim dicimus spernere quòd validum extitit, & possumus acquirere. *L. ejus est nolle, ff. reg. jur. L. nolle addire, L. is potest, ff. acquir. hered.* Et verba spreverit, seu vivo testatore decesserit sunt de futuro, & denotant spreverit postquam validè dispositum fuerit, & decesserit vivo testatore post conditum valide testamentum: & verbum *Testator* id inuit: si enim conjunctus decedat antequàm testator disponat, vel postquam inutiliter disposuit, quod est idem: non proprie

priè dicitur quòd vivo testatore decesserit, sed vivo illo, qui testamentum facturus erat: ille enim propriè, & juridicè loquendo dicitur decedere vivo testatore, qui obiit post conditum valide testamentum. *L. 1. ff. suis, & legit. hered.* & illud dicitur deficere quòd antea retrò tenuit. *L. decem, ff. verborum.* Nec obstat text. in *L. unica*, §. & cum triplici, & sequentibus *Cod. cad. toll.* ubi verbum *Deficere* refertur ad portionem caducam, quæ à principio valida postea defecit: & refertur etiam ad portionem pro non scriptam, quæ nullam à principio habuit validitatem: respondetur enim quòd ibi verbum *Deficere* sumitur propriè respectu validæ à principio portionis, at verò respectu invalidæ portionis stat impropriè, nec novum est in jure unum, & idem verbum ad diversa prolatum ex juris principiis propriè, & impropriè exponi ex doctrina glosæ, in *L. 2. ff. offic. procons. receptæ communiter ex Tiraq. qui exornat. de retract. tit. 1. §. 1. gloss. 18. n. 22. D. P. Barbos. L. si cum dotem in principio num. 1. & num. 10. ff. solut. matrim.*

8 Itaque manifestum est quòd ut portio dicatur deficiens requiritur antea retrò validitas in dispositione, non enim potest deficere quòd nunquam extitit. Et evidenter probatur in nostro §. *Si eadem*, ubi in principio proponitur casus, in quo eadem res duobus legata sit, si ambo perveniant ad legatum, seinditur inter eos legatum, & sentit textus de dispositione valida, & de iis duobus collegatariis, qui poterant pervenire, & capere: & statim in versiculo *Si alter*, proponuntur duo hæc exempla videlicet quando alter de collegatariis istis, qui poterant pervenire, & capere legatum non pervenit, sed spreverit, vel vivo testatore decesserit, & ita præsuponitur necessariò validitas, seu capacitas antea retrò,

nec dicitur spernere, vel vivo testatore decedere, nisi ille, qui validè potest pervenire, & capere: atquè ita textus noster satis probat in hac portione deficiente requiri validitatem antea retrò: & idem etiam probatur in dict. *L. unica*, §. *Ubi autem, vers. Cum verò.* Et regula quam Justinianus docet in nostris textus verbis generalibus ibi. *Vel alio quoquo modo deficiat*, est de omni quoquo modo valido, quo portio deficiat: quòd comprobatur etiam ex natura verbi *alio* quòd duorum exemplorum præcedentium validitatem similem inducit: *L. si fugitui, Cod. serv. fugit. ubi glos. communiter recepta ex Bart. Bald. & aliis, ibi, cap. jedes ubi glos. & Doctores de rescriptis. Menoch. recup. remed. 9. num. 256.* Quicquid si verbo *alio* adjungatur verbum *quoquo modo* ad omnem modum extendat insig. *Valasc. part. cap. 13. num. 93.* attamen restrictum in nostro textu per verbum *defecerit* semper inducit similitudinem in modo valido. Atquè ita in præsentī deducitur regula ex Justiniano quòd portio antea retrò valida si postea quoquo modo deficiat, nec sortiatur effectum accrescit conjuncto.

9 Ratio autem cur hæc validitas requiratur ex eo est quia jus accrescendi in legatis competit ratione conjunctionis, ut agnoscunt: *Bald. in dict. §. in primò, num. 16 Jason in L. reconjuncti num. 13. ubi Ripa n. 7. n. 9. & 18. ff. leg. 3. Baro. in nostro §. Si eadem Duar. de jure accrescendi lib. 1. cap. 1. post alios Mantica de conjectur. lib. 10. tit. 3. num. 3.* Et necessariò requiritur quòd portio antea retrò sit valida tempore conjunctionis, nam si invalida sit, & nulla, non potest dari conjunctio, quia cum nihilo nihil jungitur. *Arg. L. ejus qui in provincia, vers. Quoniam, ff. si cert. pet. qua non data conjunctione cessat, nec datur jus accrescendi, quod*

quod ejus causa competebat, & semper conjunctos esse requirit. Vel secundò ex eo est quia legatum est delibatio hæreditatis. *L. legatum* 116. *ff. leg. 1.* & hæc non fit per dispositionem invalidam *dict. L. ejus qui*: sicut si incapaci invalidem legatur, nec aufertur dominium ab testatore, nec ab ejus hæreditate. *L. nequè utilem ff. ex quibus causis.* Et istatùm qualibet ratione in particularibus dispositionibus necessario requiritur in portione antea retro validitas dispositionis, & capacitas acquirentis, ut ita conjunctio detur, delibatio hæreditatis fiat, & dominium transferatur, & portio ab hæreditate separata, & capaci relicta dicatur deficiens, & conjuncto accrescat: quam validitatem his non tactis agnoscunt. *Baro. ubi supra verbo deficere. Bart. in illo opere quod ejus nomine inscribitur super inst. in nostro §. Si eadem, vers. Deficere ergò. Duar. dict. lib. 1. cap. 18. & in L. si duobus 16. in principio, & in L. plane, §. Si conjunctim, vers. dixi, ff. legat. 1. Vigelius. Metod. jur. part. 4. lib. 13. cap. 6. reg. 24. except. 17.*

10 Secundam verò qualitatem de conjunctis docet Imperator, & proponit exempla satis aperta: quæ ut apertius percipias: dic quòd in jure accrescendi conjuncti dicuntur, vel qui re non etiam verbis: vel qui verbis non etiam re: vel qui re, & verbis insimul reperiuntur conjuncti ad eandem rem. *L. reconjuncti, ff. leg. 3. L. triplici 152. ff. verb. signif.* Conjuncti re non etiam verbis: quando plures ad eandem rem insolidum distinctis verbis, seu diversis conceptionibus vocantur. Verbi gratia Titio hominem Stichum do lego. Mævio hominem Stichum do lego. Vides Titium, & Mævium conjunctos re, non etiam verbis. Conjuncti verbis, non etiam re, quando plures eadem verborum conceptione vocati reperiuntur ad eandem rem pro divisis verba-

liter portionibus. Verbi gratia hominem Stichum Titio, & Mævio pro æquis portionibus do lego. Vides Titium, & Mævium conjunctos verbis non etiam re. Conjuncti re, & verbis insimul, quando plures ad eandem rem sub eadem verborum conceptione vocati reperiuntur. Verbi gratia hominem Stichum Titio, & Mævio do lego. Vides Titium, & Mævium conjunctos re, & verbis insimul. Hanc divisionem conjunctorum cum multis exemplis reperies cum *Bart. Jason Ripa, & Doctoribus in dict. L. reconjuncti, ubi etiam Gribald. reg. 5. & seqq. & de jure accrescend. reg. 3. & seqq. Baro. Faber. & Doctores in nostro §. Si eadem, & in L. unica. Cod. cad. toll. Duaren. de jur. accrescend. lib. 1. cap. 4. & cap. 6. & in L. si mihi, & tibi, ff. leg. 1. Mich. Grass. sentent. §. Jus accrescendi quæst. 4. & quæst. 5. & quæst. 6. Simon de Præf. interp. ult. volunt. lib. 3. dub. 5. solut. 3. ex n. 7. Mantica de conjecturis lib. 10. tit. 3. num. 4. & seqq. Gom. tom. 1. cap. 10. num. 23. Silv. verb. legatum 1. num. 5. Spin. de testam. glos. de jure accrescend. ex n. 7. & textus etiam in L. triplici, ff. verb. signif.* Cum quibus vide patum enim continent difficultatis, & tetegisse sat est: nihil tamen distat, utrum ita legatur Titio, & Mævio, an ita Titio cum Mævio: utrobiquè enim conjunctim legatum videtur. *L. Titie 36. §. Nihil ff. leg. 1. dict. L. triplici.*

11 Tertiò adverte quòd quamvis primævi jurisconsulti de jure degestorum nullum faciant verbum de jure non decrescendi, sed solùm de jure accrescendi: attamen de jure Codicis in *L. unica, §. ubi autem, Cod. cad. toll.* & apertius Doctores nostri non sine ratione distingunt jus accrescendi, & jus non decrescendi. Jus accrescendi est per quod portio ejusdem rei legata deficiens in uno conjuncto de novo accrescit alteri conjuncto,



juncto, cui relicta non erat à principio: *Noster §. Si eadem dict. §. Ubi autem. L. plane. §. Si duobus, ff. leg. 1. L. Si mihi purè 61. L. Mævio, ff. leg. 2.* Jus verò non decrescendi per quod legatum insolidum unicuique de pluribus relictum non decrescit, nec deminuitur, sed integrum remanet penes alterum, cui insolidum relictum erat, *dict. §. Ubi autem. L. si separatim, ff. cond. & dem. L. 1. in princip. & §. interdum, ff. usufruct. accrescend. de utroque Bart. num. 20. Ripa num. 7. in L. reconjuncti, ubi Doctores, ff. leg. 3. & in L. unic. Cod. cad. toll. & Cod. quando non pet. part. Spinus de testam. glos. 9. de jure accrescend. num. 7. Tholos. de syntag. lib. 46. cap. 11. num. 1. & seq. Gribald. in materia jur. accresc. reg. 17. & seqq. & reg. 33. Mantica de conject. ult. vol. lib. 10. tit. 3. n. 11. & seqq. & num. 14. & de ambig. convent. lib. 22. tit. 34. n. 3. Doctissimus Pichard. in nostro §. Si eadem ex n. 27. & Doctores infra citandi, qui tamen non sat rectè definiunt. Ex quibus definitionibus patet quantò sit omninò diversum nostrum hoc jus accrescendi ab illo accrescendi jure, quo filix, nepotesuè, & cæteri descendentes non sui, præteriti accrescebant aliis institutis hæredibus ad semillem, vel quadrantem hæreditatis jam jam antiquato in §. Sed non ita, ubi Mynsing. n. 14. inst. ex hæred. liber. L. maximum vitium, Cod. liber. præter. ubique Doctores, quod uti diversum omittimus.*

12 Inter utrunquè jus accrescendi, & jus non decrescendi nonnullæ sunt differentix: quarum prima differentia est, quòd jus accrescendi datur inter ad eandem rem conjunctos, qui faciunt partes ab initio: atverò jus non decrescendi inter eos, qui faciunt partes per concursum, *L. plane §. Si conjunctim ubi Doctores, ff. leg. 1. dict. §. Ubi aviem, ubi gloss. & Bart. n. 5. & in dict. L. reconjuncti*

*n. 24. ubi etiam Alciat. num. 30. & 36. Iason. & Doctores omnes. Balduin. in nostro §. Si eadem num. 9. Peralt. in L. & Proculo n. 19. ff. leg. 2. post multos Mench. creat. §. 10. num. 118. & 122. involvit Tholos. dict. cap. 11. num. 4. & seq. latissimè Doctores infra citandi in versiculo atverò. Ratio differentix est quia inter conjunctos facientes partes ab initio cum sua unicuique portio legata sit, si alterius portio deficiat, verum est dicere quòd portio ejusdem rei legatæ deficiens in uno conjuncto de novo accrescat alteri conjuncto, cui relicta à principio non erat, & ita inter eos meritò dicitur jus accrescendi: atverò inter eos, qui faciunt partes per concursum cum unicuique insolidum integra res legata sit, si alter deficiat, seu non concurrat, verum est quòd nihil de novo accrescat, & quòd legatum insolidum unicuique de pluribus relictum non decrescit, nec deminuitur, sed integrum remanet penes alterum, cui insolidum relictum erat: & ita inter eos meritò dicitur jus non decrescendi. Hinc venit quòd inter conjunctos verbis, & disjunctos re, qui faciunt partes ab initio datur jus accrescendi, *noster §. Si eadem, dict. §. Ubi autem. Doctores omnes infra citandi, de quo nullus dubitat: & inter conjunctos re, & disjunctos verbis, qui faciunt partes per concursum datur jus non decrescendi. L. 1. §. interdum, ff. usufruct. accresc. L. si pluribus 33. ff. leg. 1. L. si separatim 30. ff. cond. & dem. magistraliter docet Imperator. dict. §. Ubi autem. Iason. in dict. L. reconjuncti n. 2. & n. 62. eleganter Duar. jur. accrescend. lib. 1. cap. 11. & in L. si mihi, & tibi ff. leg. 1. Tholos. ubi supra n. 10. Gribald. in mat. jur. accrescend. reg. 13. Doct. Pichard. in nostro §. Si eadem num. 23. Mantica de conject. lib. 10. cap. 3. n. 9. & 10. & infra citandi Doctores, de quo etiam nullus dubitat.**

13 Atverò tota grandis controversia est inter conjunctos re, & verbis in simul: quia *Bart. per text. ibi in L. conjunctim 78. & in L. reconjuncti num. 24. & L. si tibi, ff. leg. 3.* tenet quod faciant partes per concursum, non verò ab initio, & inter eos detur jus non decrescendi, sequitur *Castr. in dict. §. Ubi autem dict. §. Si conjunctim n. 3. ubi Iason. n. 4. ducit communem referens glosam. Salyc. & Bald. idem Bald. in dict. L. unica §. His ita. Ripa in dict. L. reconjuncti n. 55. n. 56. & 74. Tholos. ubi supra n. 1. Marianus Sc. cons. 107. n. 12. tom 3. Angel. in nostro §. Si eadem n. 6. Simon de Prætif. lib. 3. de interpret. ult. vol. dub. 5. solut. 3. n. 9. vers. aliud. Doct. Pichard. in nostro §. Si eadem n. 33. & 31. Angel. Aret. n. 2. & 3. dicit receptius *Alc. in dict. L. reconjuncti n. 30. qui tamen n. 32. & 36. tenet quod faciant partes ab initio. Pereg. de fidei-comm. art. 9. n. 7. & 12. vers. prout in particularibus: & art. 16. n. 79. Faberin. L. unica n. 5. Cod. Cad. Toll. latissime dicit communem Gras. §. Jus accrescend. quest. 6. n. 2. & quest. 10.* Verior tamen est contraria opinio quod scilicet faciant partes ab initio, & inter eos detur jus accrescendi: *dict. L. si pluribus. L. planè §. Si conjunctim ff. leg. 1. & æquali jam numero Doctorum comprobata, quam tenet glosa, verb. non minuetur in dict. L. si tibi. Iason. in dict. §. Si conjunctim ex num. 1. ubi Alex. n. 1. inclinatur Aret. n. 7. Imol. n. 1. Cuman. in leclura, & repet. n. 2. & n. 1. disputat latè ad utramque partem Iason. in dict. L. reconjuncti ex n. 88. Alc. ibi n. 36. & 58. in fin. Baro. Ang. & Budeus. in nostro §. Si eadem, ubi refert Zazium tenentem hanc partem quem etiam refert additio marginalis ad dict. §. Si conjunctim: eleganter Duar. de jure accresc. lib. 1. cap. 11. col. 2. & in dict. §. Si conjunctim: & in L. si pluribus in principio, ff. leg. 1. Govea de jure**

*accrescend. in principio, vers. & quia. Gribald. in materia de jur. accrescend. reg. 38. Surd. cons. 211. n. 11. lib. 2. & ultra per eos adducta comprobatur apertissime in L. si Titio, & Seio 34. ff. ad leg. Aquil. ubi inter conjunctos re, & verbis in simul dicit textus ac si ei soli legatus esset, præsupponendo quod proprie non soli, seu quod non in solidum unicuique legatum est: & probatur etiam in L. si Titio. L. fin. §. Seio. L. si mihi & Titio 57. L. si mihi pure ff. leg. 2. L. si tibi 10. ff. leg. 3. L. si mihi & tibi 12. L. si duobus 16. in principio, & §. ult. L. planè, §. Si conjunctim. L. hujusmodi, §. Si Titio, ff. leg. 1. & passim per alia jura, in quibus inter conjunctos re, & in simul verbis datur jus accrescendi: & præter ea, quæ specificè circa unumquemque textum considerari possunt, ut pateat in eis agi de jure accrescendi, non verò de jure non decrescendi, quæ tu facile comperies ex infra dicendis in unoquoque textu circa ejus verum intellectum: id solum in hoc loco potest generaliter dici, quod in nonnullis de istis juribus datur vacans portio, quæ nullis de conjunctis acquiritur ut in dict. L. Si Titio, & dict. §. Seio, dict. §. Si conjunctim, dict. §. Si Titio, dict. L. Si duobus, L. in testamento, ff. cond. & dem. quod est impossibile in jure non decrescendi: & solum potest evenire in jure accrescendi ut *infra differentia 8.* in aliis datur portio deficiens, quæ accrescit conjuncto, ex eo quia a principio valida deficit ut in dict. L. si mihi, & Titio, dict. L. si mihi pure, quod etiam proprium est juris accrescendi, & omninò alienum à jure non decrescendi, in quo nihil de novo accrescit, nec ulla validitas antea retrò requiritur, ut *infra differentia 2. & 9.* deinde quia ex eo solum quod dubitatum fuit coram jurisconsultis utrum portio accresceret nec ne? & illi deciderunt quærendo rationem de-*

decidendi à jure, satis patet in eis agi de jure accrescendi, quia in jure non decrescendi non est dubium quod integrum legatum collegatario debetur si non concurrat alter de collegatariis, quibus res separatim legata est, siquidem unicuique insolidum res legatur, *dict. §. Ubi autem, & infra differentia* 10. & tandem quia in eis dicunt jurisconsulti quod conjuncti re, & verbis insimul faciunt partes, & *dict. §. Si conjunctim, dict. §. Si Titio*, quod proprium est juris accrescendi ut *infra differentia* 12. & *dict. L. conjunctim* procedit in hæreditate prout *infra illat. 27. in fin.* & in legato quando totum legatum singulis datur, quia tunc fiunt partes per concursum.

14 Ratio autem quare conjuncti verbis non etiam re, & conjuncti re, & insimul verbis faciunt partes ab initio: atverò conjuncti re, & disjuncti verbis faciunt partes per concursum: ex eo est quia quando testator vocat plures conjunctos verbis non etiam re, vel vocat plures conjunctos re, & insimul verbis ad eandem rem, ejus voluntas est ut veniant ad legatum pro sua portione quisquis. *L. si duobus* 16. *L. duobus* 87. & *L. si pluribus* 34. ubi *Duar. ff. leg. 1. dict. §. Ubi autem*: & sic faciunt partes ab initio, id est, dividunt legatum *dict. §. conjuncti juxta ejus verum intellectum*, ubi *Jason. & Alex. n. 1. Duar. col. 2. & 3. Govea de jure accresc. vers. in omnibus autem speciebus*, & cæteri supra citati Doctores, qui tenent contra *Bartolum* cum veriori opinione: & ideò inter eos datur jus accrescendi. At verò quando eos vocat conjunctos re, & disjunctos verbis ad eandem rem ea videtur testatoris voluntas ut solidum omnibus assignetur; & alii, qui superveniant partes à priori abstrahant, & illorum concursu partes faciendo legatum minuatur. *dict. L. si pluribus*, ubi *Duar. vers. alter casus, Paulus Castr. n. 2. & cons. 262.*

*n. 1. part. 2. Duar. dict. cap. 11. col. 2. & in dict. §. Si conjunctim*, probat delucidè *textus in dict. §. Ubi autem vers. sin verò, & Doctores supra citati*: & ideò faciunt partes per concursum, & inter eos datur jus non decrescendi. Has tamen directo contrarias Doctores opiniones satis verè, & facile concilias ut scilicet conjuncti re, & insimul verbis in hæreditate, & in usufructu, & similibus juribus legatis, seu fideicommissis faciant partes per concursum, & inter eos detur jus non decrescendi: & ita procedat *textus in dict. L. conjunctim*: & *Bartoli, & sequacium opinio*; atverò in re, & specie legata faciunt partes ab initio, & inter eos detur jus accrescendi, & procedat *dict. §. Si conjunctim*, & contraria opinio prout concilias *infra illatione 27. in fin. & in principio* ubi ponis rationem differentia.

15 Secunda differentia est quod in jure accrescendi requiritur validitas antea retrò à principio in dispositione ut portio deficiens accrescat: at verò in jure non decrescendi etiam si pars collegatarii invalidè legata sit non decrescit legatum in persona alterius. *L. hæc scriptura* 26. §. *fin. L. si separatim* 30. ff. *cond. & dem. juxta expositionem Bart. in dict. L. reconjuncti n. 22. sentit Pichard. in nostro §. Si eadem n. 89. & seqq.* Ratio differentia est quia in jure accrescendi portio accrescit virtute conjunctionis, & virtute dispositionis conjunctæ: ex qua si est nulla, & invalida nulla potest oriri conjunctio, nec effectus produci ut notasti supra: atverò in jure non decrescendi integra res pervenit ad collegatarium ex sua propria dispositione: nihil verò sperat de dispositione alterius collegatarii *dict. §. Ubi autem, vers. sin vero non omnes*, nec ejus in valetate debet minui, nec alterari concurrentis collegatarii propria, & valida dispo-

fitio, *L. pater familias* 44. ff. *hæred. inst.*

16 Tertia differentia est quod jus accrescendi facit ut portio accrescat cum suo onere *dict. §. Ubi autem, dict. §. Pro secundo, §. Ne autem in principio, & in vers. Sin uero, §. His ita, & vers. his itaque, & vers. sin vero quidam, §. Ubi autem legatarii, Cod. cad. toll. L. si quis legata* 53. §. *fin. ff. cond. & dem.* At verò jus non decrescendi sine onere, *dict. §. Ubi autem, vers. sin verò, §. In primo, §. Ne autem, vers. hoc videlicet. Cod. cad. toll. L. si separatim, ubi Doctores, ff. cond. & dem. glosa verb. ut tota in L. si mihi, ff. leg. 1. Bart. in L. reconjuncti n. 24. ubi Iason. n. 5. Rip. n. 9. n. 192. & 193. Alc. n. 59. ff. leg. 3. Bart. Paul. in dict. §. Ubi autem, & §. Pro secundo. Tholos. Sintag. jur. part. 3. cap. 11. n. 4. & n. 2. lib. 46. Porch. in nostro §. Si eadem n. 17. ubi Baro. vers. illud advertendum est, p. 177. Balduin. n. 8. vers. totum ad collegarium Ang. n. 7. Doct. Pichard. n. 30. Salyc. in d. §. Sin. autem n. 3. Alber. d. §. In novissimo n. 19. Cuman. in *L. si pluribus* n. 3. ff. *leg. 1. glosa verb. accresceret. in L. si quis legata §. fin. ff. cond. & dem. ubi Doct. Duar. lib. 2. de jure accresc. cap. 2. Govea etiam de jure accresc. vers. & quia partes, & vers. & quidem sine onere, Gom. tom. 1. cap. 10. n. 43. Grib. in materia de jure accresc. reg. 37. Peregr. fideicom. art. 16. n. 77. Faber. in dict. *L. unica* n. 4. *Cod. cad. toll. Simon. de Petr. interp. ult. vol. lib. 3. dub. 5. solut. 3. n. 15.***

16 Ratio differentia est quia in jure accrescendi portio, & utilitas accrescit per validam dispositionem, in qua reperitur onus, & idè accrescit utilitas cum suo onere, §. *Pro secundo vers. sed si omnes, §. Ne autem, vers. hoc videlicet §. Ubi autem cum aliis.* At verò in jure non decrescendi non accrescit portio aliqua de novo, nec legatum augetur per dispo-

sitionem oneratam, sed apud collegatarium sicut eidem insolidum relictum erat, per dispositionem, in qua onus non reperitur, remanet nullius concursu deminutum *dict. §. Ubi autem, vers. sin verò non omnes. Duar. & Ias. n. 4. in L. si mihi, & tibi, ff. leg. 1. Ripa in d. L. reconjuncti n. 9.* Vel secundo ex eo quia in jure accrescendi regulariter onus conjunctim imponitur collegatariis conjunctis: at verò in jure non decrescendi disjunctim, & quando onus disjunctim in collegatariis imponitur videtur tentandum quòd portio accrescat sine onere prout *infra illatione 25. similitudine 2. in fine.* Vel tertio ex ratione satis consona, & juridica, de qua *Mantica de conjecl. ult. vol. lib. 10. cap. 3. num. 16. & 17.*

17 Nec urget *d. §. In primo,* qui si agit de jure non decrescendi prout consideras *infra illatione 23. virficulo* vel secundo possunt considerari: aperte probat quòd in jure non decrescendi portio cum suo onere accrescit, quamvis per raro. Satisfit enim si dicas, quòd facile procedit in hæreditatibus, & usufructu, & similibus juribus legatis, in quibus ratione rei, inter conjunctos re, & verbis facientes partes per concursum datur jus non decrescendi: unde nihil mirum si quemadmodum specie legata conjunctis re, & verbis in jure accrescendi portio accrescit cum suo onere: ita etiam in iis juribus legatis inter conjunctos re, & verbis in jure non decrescendi portio non decrescat cum suo onere, siquidem in uno, & altero casu onus imponitur conjunctim, & semper portio accrescit, & non decrescit per dispositionem, in qua reperitur onus: Vel secundo potest procedere quando eadem species duobus disjunctis verbis legatur, & eis postea conjunctim onus imponatur: faciunt enim partes per concursum virtute disjunctionis, & datur in-

ter

ter eos jus non decrefcendi, & tamen portio non decrefcit cum fuo onere, ex eo quia conjunctim tamquam uni corpori eisdem onus impositum est prout notabis infra illatione 25. similitudine 2. atquè ita in speciebus regulariter portio per jus non decrefcendi sine onere accrefcit, seu non decrefcit si disjunctim legatum fit, & satis per raro cum fuo onere non decrefcit, si post disjunctionem legati, conjunctim onus imponatur, vel si conjunctim usufructus, vel similia jura cum onere relinquuntur: at verò in hæreditatibus, five disjunctim, five conjunctim semper portio cum fuo onere non decrefcit prout infra dict. similitudine 2. & si arguas adhuc quòd ita non per raro, sed satis regulariter portio per jus non decrefcendi cum fuo onere accrefcit, seu non decrefcit, adhuc respondetur quòd in jure accrescendi semper, & regulariter portio accrescit cum fuo onere, siquidem datur inter conjunctos, & de more disponentium quando conjunctis cum onere legatur regulariter onus etiam conjunctim in eadem dispositione apponitur: non sic in jure non decrefcendi, quod sicut regulariter datur inter disjunctos, ita etiam regulariter disjunctim eis apponitur onus: & satis per raro non decrefcit portio cum fuo onere, quando in diversa dispositione onus conjunctim apponitur, vel quando ex natura rei datur jus non decrefcendi inter conjunctos re, & verbis insimul: Vel tandem potest responderi, quòd imperator ibi agit de substituto, & conjuncto expressè supposito, & aggravato prout notas infra illatione 23. vers. non facit dubium: & in istis satis per raro supervenit gravamen prout considerat glosa, verb. per raro in dict. §. In primo.

18 Quarta differentia est quòd portio accrescens jure accrescendi voluntaria est, & repudiari potest alte-

ra retenta, at verò portio non decrefcens per jus non decrefcendi necessaria est, & nequaquam repudiari potest altera retenta, d. §. Ubi autem vers. cum vero, glosa verb. non posse in L. si mihi 12. ff. leg. 2. ubi Bald. col. 2. & in d. L. unica, §. His ita n. 5. ubi Bart. n. 3. Iason. n. 8. & 9. & in L. reconjuncti ubi Alc. n. 58. & in L. unica n. 10. Cod. quando non pet. part. Duar. de jure accresc. lib. 1. cap. 3. Gom. tom. 1. cap. 10. n. 42. Tholos. in Syntag. lib. 46. cap. 11. n. 3. & 21. Doct. Pichard. in nostro §. Si eadem ubi Balduin. vers. vel alio quoquo modo n. 1. & 2. 3. Gribald. in mater. jure accresc. reg. 32. & 34. & in d. L. reconjuncti reg. 25. Bertach. verbo jus accrescend. n. 36. & 37. Grass. §. Jus accrescendi quest. 29. n. 3. & quest. seq. Peralt. in L. & Proculo n. 36. vers. sexto subinfertur. Simon de Prat. interpret. ult. voluntat. lib. 3. dub. 5. solut. 3. n. 16. Mantica de conject. ult. vol. lib. 10. tit. 3. num. 19. Ratio differentia ex eo est quia in jure accrescendi unusquisque de conjunctis pro sua portione facit partem ab initio, & considerantur eorum portiones tamquam plura legata, & potest portio deficiens repudiari ex regula L. 5. ff. leg. 2. at verò in jure non decrefcendi unusquisque conjunctus venit ad integram rem ab initio, & in unoquoque conjuncto constituitur unicum legatum de integra re per concursum dividenda, quæ unitas legati non potest diverso jure ceteri ex reg. L. eum qui ff. usucap. & ideo non potest dividi, nec pro parte acceptari, & pro parte repudiari, L. legatarius 38. ff. leg. 1. L. neminem 4. cum L. sequente, L. si cui 60. ff. leg. 2. Duaren. d. lib. 1. cap. 3. & cap. 12. & lib. 2. cap. 1. col. 3. Tholos. d. n. 3. Gribald. d. regula 34. cum ea tamen notabili intelligentia, de qua infra illatione 25. similitudine 8. vers. adverte tamen n. 21.

19 Quinta differentia fit quòd etiam

etiam si omnes Doctores indistinctè jus accrescendi à lege inductum dicant prout videre est, *Bart. in L. si ex testamento n. 3. ff. vulg. Bald. in L. unica n. 25. Iason. & Alc. n. 12. Gutier. n. 4. & seqq. & n. 17. Dec. in rubrica ex n. 7. Cagnol. n. 8. 14. 19. & 33. Cod. quando non pet. part. eleganter Duar. de jure accresc. lib. 1. cap. 1. & lib. 2. cap. 16. & in L. si mihi, & tibi, col. 2. ff. leg. 1. & tit. ff. vulgar. cap. 8. Alc. Parad. lib. 4. cap. 8. Marian. Soc. cons. 139. n. 23. & seqq. tom. 1. Ceph. cons. 59. n. 18. & 19. Gribald. in d. L. re-conjuncti reg. 18. ubi Doctores, Grassus Sent. §. Jus accresc. quæst. 1. & 2. post multos Menoch. lib. 4. præsumpt. 14. n. 4. & præsumpt. 86. n. 14. 19. & 20. Doct. Cald. Pereira de pot. elig. cap. 13. n. 41. Morquech. de divis. bonorum cap. 10. n. 10. Mantic. de conject. ult. vol. lib. 10. tit. 3. n. 3. & lib. 4. tit. 11. n. 2. 7. 8. & 11. Simon de Præt. de interp. ult. vol. lib. 3. dub. 5. solut. 3. n. 1. D. Pichard. in nostro §. Si eadem n. 30. Ego tamen cum non videam legem inducentem : & jura de eo loquentia sint jurisconsultorum, qui ( ut eis permissum erat ) potiùs de jure respondent , quàm à lege in ductum dicant , & nec à communi omnium auctoritate omninò re cedere videar , jus accrescendi saltem in legatis à lege inductum dicam , at verò jus non decrescendi nequaquam.*

20 Ratio differentiaè reddi potest ex eo esse quia jus accrescendi datur inter facientes partes ab initio, & quorum unicuique pro sua tantum portione videtur unum legatum, ut in prima, & retro proxima differentia, ita ut collegatarius conjunctus, qui est particularis successor non habeat jus ultra quam in parte, seu portione ei specialiter legata, *Sentit Mantica d. lib. 10. tit. 3. n. 10.* & ideò recursum fuit ad conjecturatam mentem defuncti facientis ad eandem rem conjunctos collegatarios, quæ mens

quamvis ea foret, ut de ea re legata unum fieret legatum. *L. unica §. His ita, vers. His ita, Cod. cad. toll.* eo tamen disposuit modo, quo inter eos conjunctos fieret unum legatum, non tamen quo in unoquoque conjuncto deficiente altero fieret unicum legatum de tota re, & portio deficiens alteri accresceret, & in isto casu vitabatur dispositio ex defectu voluntatis, & portio deficiens remanebat penes eum, à quo derelicta erat, non enim testator voluit id quod non dixit. *L. in ambiguo ff. reb. dub.* atquè ideò necessario dicendum videtur quòd lex per conjunctionem conjecturando mentem defuncti induxit, & supplet id quòd testator cum velet non disposuit, nempè quòd etiam casu, quo portio alterius de conjunctis deficeret alteri accresceret, ut ita etiam in isto casu fieret unicum legatum : & quando lex supplet aliquid non quasi à partibus cogitatum, sed tamquam illud verosimiliter disposuissent, si de hoc cogitassent dicitur dispositio legis *Ruinus, quem refert, & sequitur insign. Barb. in L. si constante in principio n. 135. ff. solut. matrim. Alciat. Parad. lib. 4. cap. 7. n. 20.* & ita hoc jus accrescendi inductum credi potest à lege duodecim tabularum *cum glosa in L. celsus, ubi Bart. ff. leg. 2. Dec. & Grassus ubi supra,* quo præsupposito jurisconsulti respondebant de jure civili inducto quando portio deficiens accresceret conjuncto, & daretur jus accrescendi, & quando non. At verò jus non decrescendi datur inter conjunctos facientes partes per concursum, & quorum unicuique in solidum legatur integra res, quæ quamvis posset per concursum alterius conjuncti deminui, seu decrescere, attamen per ejus non concursum, seu deficientiam nihil de novo accrescit, sed integram habet, & consequitur collegatarius ex voluntate, & dispositione defuncti, & ex suo legato.

to. *L. unica*, §. *ubi autem ad fin. Cod. cad. toll. Mantica d. n. 10.* & ideò non est cur à lege, & frustra inducendum foret, siquidem à voluntate expressa testatoris, & à jure communi conceditur, *L. in causæ, ff. de minorib. L. unica, Cod. de Thejsaur. lib. 10.* & in hæreditatibus dic prout *infra illatione 25. similitudine 4.*

21 Sexta differentia fit quod jus non decrescendi ex sui natura facile transit in singularem, & in universalem successorem: at verò jus accrescendi non ita tam facile, quamvis ex verbis, & ex natura contractus possit transire. Ratio differentie est quia in jure non decrescendi collegatarii faciunt partes per concursum; & à principio unicuique res in solidum legata integra transit in successorem, & si collegatarius alter non concurrat à successore nihil decrescit, & si concurrat decrescit: at verò in jure accrescendi conjuncti faciunt partes ab initio, & pars tantum à principio legatur, & ita non tam facile transit; & necessum est quod ex natura contractus universalis, vel ex verbis colligatur, quod mens contrahentium sit etiam spem juris accrescendi alienare, qua mente conjecturata tunc si portio deficiat, verum est dicere quod accrescit portioni in cessinarium cum spe juris accrescendi alienatæ: ut sentit & ab speciali probat. *L. similes 32. ff. mil. test. L. 3. ff. man. vend* ubi portio servi à conjuncto deficiens creditur manumissa, & alienata favore libertatis; nisi satis juridicè advertas cum Marcello ibi in verso quia, quod textu ille decidit non favore libertatis, nec jure speciali sed de media juris prudentia ex ratione, & universali *Juliani regula relata in L. proinde, 8. ff. reb. cred. quæ reg.* quamvis dicat in hærede, & in hærede ponat *Martian. in L. quædam ff. reb. dub.* attamen etiam decidit in legatario prout, & æquiparat idem *Marcellus & in d.*

*L. si miles, & Ulp. in d. L. 3.* nam repudiatio illa in utroque casu trahitur retrò ut decidunt *Marcellus, Ulp. ubi proximè, & in L. nam sicut. 36.* cum duabus antecedentibus, & *in L. si dominus ff. ad leg. Aquil.* in quibus juribus apertè deciditur quòd jus accrescendi de facile ex sui natura transit in quemvis etiam singularem successorem siquidem portionis nunc deficientes dominium trahitur retrò, & conjuncto alienanti videtur accrevisse antea retrò in tempore factæ alienationis, & tunc temporis creditur repudiata portio, quæ nunc deficit, & in hunc modum per omnes Doctores in materia fertur, quod portio portioni accrescit: attamen bene verum est quod utrumque jus accrescendi, & jus non decrescendi transmittitur ad hæredem: & hæc in legatis.

22 Quid autem in hæreditatibus? Dic quòd in hæreditate si teneas potius dari jus non decrescendi, sive (prout distinguis *infra illatione 25.*) jus accrescendi ordinarium, & extraordinarium semper verum est quod transeat in hæredem, & universalem successorem bonorum, seu hæreditatis, siquidem jus accrescendi est jus ad rem: & jus non decrescendi est jus in re, & nemo negabit quòd utrumque jus in re, & jus ad rem sicut, & quæcumque alia bona possunt in hæredem transmitti, & per contractum alienari in quemlibet successorem, qui petat accrescentem portionem, ut per rubricas, & titulum de gestis, & Codice, de hæreditate, vel actione vendita, & ita facile, & deludidè patet quæstio hæc, quicquid aliter, & aliter resolvant, & distinguant Doctores *per text. in L. unic. §. His ita. Cod. cad. toll. L. hæc scriptura §. fin. ff. cond. & dem. L. si totam L. qui patri 59. ff. acquir. hæred. L. si ex pluribus, ff. suis, & legit. Bart. in d. §. His ita Bald. in d. L. unica n. 26. Alc. 18. & 20. Gut. ex n. 56 60. 96. & 49. Cagnol.*

*Cagnol. in rubrica n. 39. ubi Dec. n. 8. Cod. quando non pet. part. Salicet. in L. unica, §. Ne autem n. 3. Cod. cad. toll. Bart. in d. L. reconjuncti n. 26. & ibi Iason ex n. 125. Ripa n. 84. Alciat. n. 4. relati per Bertach. verbo jus accrescendi n. 2. & n. 91. 97. & num 17. Gribald. reg. 4. in d. L. reconjuncti. Soc. in d. L. hæc scriptura §. Cum eadem Iason in L. cum quidam n. 6. col. 3. Cod. inst. & subst. Alciat. Parad. lib. 4. cap. 9. Gom. tom. 1. cap. 10. n. 35. & 44. Gribald. in materia jur. accresc. reg. 26. Tholos. Syntag. jur. part. 3. cap. 11. n. 9. lib. 46. & lib. 42. cap. 16. n. 7. Ceph. cons. 114. n. 13. Mench. usufrug. cap. 14. num. 7. & 8. Mantica de conjecl. ult. vol. lib. 4. tit. 11. n. 16. & tit. 5. art. 7. n. 13. & præ omnibus satis eleganter idem Mantica de amb. convent. lib. 4. tit. 11. per tot. Suar. recep. litera A. n. 15. Vigelius Metod. jur. part. 4. lib. 13. cap. 6. reg. 24. except. 17. vers. quarta replicatio est, Grassus. Sent. §. jus accresc. quæst. 11.*

23 Aded ut ratione juris accrescendi substitutio, & fideicommissum, quæ sui natura non sunt transmissibilia, pendente conditione transmittantur post multos Brunb. à Sole, verb. jus accrescendi, Mantica ubi supra lib. 4. tit. 11. n. 16. post multos Gabriel. lib. 4. com. tit. de hæred. inst. conclusionem 2. n. 46. Decianus respons. 56. n. 14. lib. 3. Gribald. de jure accresc. reg. 43. & omnes supra citati Doctores, qui tamen minus juridice loquuntur, non enim transmittitur substitutio, nec fideicommissum, nec res fideicommissa acquiruntur jure substitutionis, seu fideicommissi, sed jure accrescendi, nam cum utrumque jus concurrat in eadem persona bene potest acquirere ex uno jure accrescendi, quamvis alterum substitutionis, seu fideicommissi invalidum jus deficiat, & non transmittatur juxta ea, de quibus *illatione* 36. & eodem modo procedunt ea quæ in exemplari,

vulgari, & pupillari tacita substitutione unita cum jure accrescendi cum aliis Gribald. ubi supra n. 47. & seqq. & supra citati Doctores.

24 Septima differentia est quod in jure non decrescendi id quod consequitur collegatarius magis ex voluntate defuncti, & ex suo legato consequitur, siquidem totam rem ex legato habet. At verò in jure accrescendi portionem acquisivisse videtur magis ex lege inducta: & interpretante id voluisse testatorem. *Duaren. lib. 1. de jure accresc. cap. 11. & in L. si mihi, & tibi, ff. leg. 1. Cantuuncula in nostro §. Si eadem, col. 2. in principio, ubi etiam sentit Balduin. vers. sine conjunctim num 2. Mantica de conjecl. ultim. volunt. lib. 10. cap. 3. n. 10. & 11. & conciliantur ea, quæ per Dec. in rubrica n. 2. Cod. quando non petent. part. & quæ per Doctores supra citati, & infra illatione 25. differentia 3.*

25 Octava differentia est quod inter eos conjunctos, in quibus datur jus accrescendi, potest dari portio vacans, quæ nulli de conjunctis acquiratur, sed remanet penes eum, à quo de relictum est legatum. *L. si Titio 7. L. fin. §. Seio, ff. leg. 2. L. planè, §. Si conjunctim, vers. ii quoque, L. hujusmodi, §. Si Titio, L. si duobus 16. ff. leg. 1. L. in testamento 31. L. cui fundus 55. L. tales conditiones 111. ff. cond. & dem. at verò inter eos conjunctos, in quibus datur jus non decrescendi nequaquam potest dari portio ita deficiens, ut nulli de conjunctis acquiratur. *L. unica, §. Ubi autem vers. sin verò nemo alius veniat. Cod. ead. toll. ratio differentia est quia illi ab initio faciunt partes, & unicuique sua portio sola venit jure legati, altera verò jure accrescendi, quod si non detur propter invaliditatem dispositionis, vel propter repudiationem conjuncti remanet portio vacans, & deficiens nulli de conjunctis acquisita, sed penes eum, à quo derelictum est lega-**



legatum, *d. L. unica, §. In primo, §. Pro secundo, §. Ubi autem.* At verò isti inter quos datur jus non decrescendi faciunt partes per concursum, & unicuiquè insolidum censetur relictum integrum legatum, & si unus de conjunctis quavis ratione non concurrat remanet integrum legatum alteri nullius concursu deminutum *d. §. Ubi autem, d. §. Sin verò non omnes.* Nec iste potest illam non decrescendentem portionem sua acceptata repudiare prout dixi *supra differentia 4.*

26 Nona differentia est quod in jure accrescendi portio defecit; at verò in jure non decrescendi persona deficiat: ita ut in illo detur portio deficiens accrescens, non verò in isto. *d. §. Sin verò.* Ratio differentia est quia illud datur inter conjunctos, qui faciunt partes ab initio, & unicuique sua portio legatur: & idè si alter deficiat, nec concurrat meritò dicitur portio deficiens accrescens alteri de novo: at verò jus non decrescendi datur inter eos, qui faciunt partes per concursum, & unicuique eorum res integra insolidum legata est, & idè si alter non concurrat non facit partem, nec est portio deficiens, quamvis persona deficiat.

27 Decima differentia quod in jure accrescendi datur ratio dubitandi de jure, & faciendi consultationes ad jurisconsultos, at verò in jure non decrescendi saltem in speciebus realibus nequaquam, vel saltem multò minus, *sentiunt Cantuuncula in nostro §. Si eadem, col. 2. in principio, vers. in reali.* Ratio differentia est quia in jure accrescendi una portio venit jure legati, & jure accrescendi altera, in qua ut detur jus accrescendi, & accrescat, requiritur validitas à principio antea retro, & de hac validitate, an de jure valeret portio nec ne? quæ est quæstio juris, possunt fieri consultationes: at verò in jure non decrescendi cum integra res unicuique de

collegatariis legetur, certum est, & sine dubio, quod si unus non concurrat, alter retinebit integra res legata nullius concursu deminuta. *d. §. Sin verò non omnes,* & consultationes in jure non decrescendi possunt fieri super sciendo utrum fuerint eo modo conjuncti ad eandem rem, ut unicuique insolidum legetur, & faciant partes per concursum, & inter eos detur jus non decrescendi, & super sciendo an alter concurreret nec ne? quæ consultationes magis de facto sunt, & parum continent difficultatis, præsertim in speciebus legatis: & hac de causa reperies pauca jura agentia de jure non decrescendi, præterquam in usufructu, & similibus juribus legatis, & fideicommissis propter eorum peculiarem naturam, de qua suo loco.

28 Undecima differentia est quod quando jurisconsulti dicunt, *faciunt partes,* sentiunt de conjunctis, qui faciunt partes ab initio, & inter quos potest contingere jus accrescendi, *L. planè, §. Si conjunctim, L. hujusmodi, §. Si Titio, ff. leg. 1.* non verò sentiunt de conjunctis, qui faciunt partes per concursum, & inter quos viget jus non decrescendi, nam in istis aliter, & aliter significant quod per concursum à priori abstrahunt, & legatum dividatur, seu minuatur. *L. unica, §. Hæc autem fieri sancimus, Cod. cad. toll.* Ratio differentia ex eo est quia conjuncti facientes partes ab initio faciunt de jure partes virtute conjunctionis: non sic conjuncti facientes partes per concursum, inter quos datur jus non decrescendi, imò de jure solidum legatur unicuique, *dict. §. Hæc autem:* & de facto realiter concurrente faciunt partes, & dividunt legatum: jurisconsulti autem de jure, non de facto respondent: nec Doctores nostri hunc usitatum à jurisconsultis loquendi modum perceperunt, & idè plures in materia intro-

duxerunt errores, de quibus *infra illatione 9. & illatione 12. & 23. §. Ex hac resolutione patet primo, vers. Nunc veniunt notandi.*

29 Duodecima differentia est quod conjunctio verbalis necessario requiritur, & sufficit, ut in speciebus detur jus accrescendi, & disjunctio verbalis in conjunctis re necessaria regulariter est ut in speciebus detur jus non decrescendi. Ratio differentiae est quia conjunctio verbalis saltem in speciebus dat ut collegatarii faciant partes ab initio; at verò disjunctio verbalis, ut faciant partes per concursum: & quamvis in conjunctis re, & insimul verbis aliquando vigeat jus non decrescendi, id magis principaliter provenit ex natura rei ( prout in usufructu, & similibus juribus legatis ) quæ facit ut inter conjunctos re, & insimul verbis fiant partes per concursum, & detur jus non decrescendi: & quamvis etiam inter istos conjunctos re, & insimul verbis, quando natura rei contrarium non suadet, etiam vigeat jus accrescendi, id provenit non ex reali, quæ non requiritur, nec consideratur, sed ex verbali necessario requisita conjunctione, quæ facit partes ab initio, & sufficit ut vigeat jus accrescendi quod sint conjuncti verbis ad eandem rem, quamvis non etiam re conjuncti, sed disjuncti sint dummodò non omninò per partes divisas, & separatas. Unde evenit quòd in jure accrescendi jura, quæ faciunt mentionem de dictione, *conjunctim*, sentiunt de conjunctis verbis: at in jure non decrescendi ubi de dictione, *disjunctim*, sentiunt de disjunctis verbis, *noster §. Si eadem, L. planè 34. in principio, & §. Si conjunctim. L. si pluribus 33. L. duobus conjunctim, ff. leg. 1. L. si separatim, ff. cond. & dem. L. unica, §. Ubi autem Cod. cad. toll. cum aliis. Duare. de jure accresc. lib. 1. cap. 6. col. 1. Govea de jure accresc. post principium, vers. re*

*autem conjunctis Ripa in d. L. reconjuncti n. 3. & 195. ubi Alc. n. 36. & n. 3. & 8. Spinus de testam. glos. 9. de jure accresc. n. 11. D. Pichard. in nostro §. Si eadem n. 22. & seq. ubi Minsing. n. 1. & Faber. in d. L. Unica n. 5. Sarmient. in L. & Proculo n. 5. vers. ideò omissis in fin. Itaque patet ( ut sentit Paul. Castr. 2. part. cons. 262. n. 1. vers. nam quibuslibet, quicquid disputet, & aliter resolvat Grassus Sent. §. Jus accresc. quæst. 6. num. 2. ) quòd conjuncti re, & verbis insimul non requirantur necessario ad jus accrescendi, nec ad jus non decrescendi, vigeat tamen inter eos jus accrescendi quando virtute conjunctionis verbalis faciunt partes ab initio: at verò vigeat jus non decrescendi quando ex natura rei legata faciunt partes per concursum. Solùm autem requiruntur ad prælationem, de qua *in d. L. reconjuncti*: nam conjunctus re, & verbis insimul in portione deficiente præferatur cæteris conjunctis verbis tantùm, vel re tantùm ut *infra illatione 15.**

30 Decimatertia differentia est quòd in jure non decrescendi cum utriusque collegatario eadem integra res non commodæ divisionis legata sit, ille, qui prius litem contestatus fuerit, habebit electionem rei, vel prætium, & electa re legata alteri collegatario prætium suæ portionis debeatur, *L. si pluribus 33. §. Sin autem ubi gloss. ff. leg. 1. faciunt quæ latè de præventionem, seu præoccupationem Insig. Cald. Per. de renovat. quæst. 17. num. 29. & seqq. & si simul contestati fuerint locus erit gratificationi, per ea quæ latè cum multis Tiraq. retr. 1. §. 11. gloss. 10. n. 2. & quæ Insig. Cald. ubi proxime n. 32. & seqq. At verò in jure accrescendi cum conjuncti faciant partes ab initio, & unicuique sua portio legata videatur non est locus prælationi, nec gratificationi: si autem res legata ejus naturæ sit ut comodè dividi non possit, de jure Regio dividetur*

tur *juxta Ord. lib. 4. tit. 96. §. 5.* & de jure communi *juxta L. ad officium, Cod. de communi dividundo, & juxta ea, de quibus Valasc. part. cap. 22. n. 14. & n. 7. cum seqq.* & cum hac differentia intelligitur *text. in L. duobus 87. ff. leg. 1.* sive agat de jure accrescendi, & sive de jure non decrescendi *juxta ea, de quibus infra illat. 13.*

31 Ultima differentia sit quod jus non decrescendi potest contingere, & considerari inter conjunctos collegatarios, quorum unus purè, alter conditionaliter ad eandem rem vocati sunt, non verò jus accrescendi: quod què interim dum pendet conditio purus in jure non decrescendi habebit solidum: at in jure accrescendi habebit partem, de qua celebri differentia, & de ratione ejus vide *infra illatione 17. vers. Hinc etiam tentari potest n. 11. & vers. Et huc satis n. 8.*

32 Ex his non solum cognosces portionem deficientem: conjunctos, de quibus agit nostra generalis regula, quam docet Imperator Justinianus: habebis notitiam generaliter materiæ juris accrescendi, & juris non decrescendi: sed etiam facile si attendas percipies mentem omnium, & singulorum verborum nostri textus: & rationem quare scilicet Justinianus in eo nullum dixit verbum de jure accrescendi, nec de jure non decrescendi, voluit enim in eo breviter edocere jus accrescendi, & jus non decrescendi, & hac de causa per verba generalia proposuit qualitates, & effectus utriusque.

33 Atquè ideò dixit, *si eadem res duobus legata sit sive conjunctim, sive disjunctim si ambo perveniant ad legatum scinditur inter eos legatum:* quia tam in conjunctis jure accrescendi, quàm in disjunctis jure non decrescendi, sive collegatarii faciant partes ab initio, sive per concursum semper verum est quòd si ambo perveniant ad legatum scinditur inter eos

legatum, *glos. 1. in fin. L. planè, §. Si conjunctim, quam sequitur Iason. ibi n. 12. ff. leg. 2.* quasi diceret si eadem res duobus legata sit verbis conjunctis, qui faciant partes ab initio, & ambo perveniant ad legatum scinditur inter eos legatum, & cessat jus accrescendi: vel si diceret si eadem res duobus legata sit verbis disjunctis, qui faciant partes per concursum, & ambo perveniant ad legatum scinditur inter eos legatum, & cessat jus non decrescendi. *Balduin. in nostro §. Si eadem n. 8.* Et eadem ratione dixit *si alter deficiat*, quia tam in jure accrescendi ut portio accrescat, quàm in jure non decrescendi, ut portio non decrescat, necessariò requiritur quod alter de conjunctis deficiat. *Ang. Aret. in nostro §. Si eadem n. 1.* nam in jure accrescendi deficiente conjuncto deficit portio, quæ accrescit, & in jure non decrescendi deficiente, seu non concurrènte conjuncto portio non decrescit: & eadem ratione dixit, *totum ad collegatarium pertinet*, quia tam in jure accrescendi per deficientiam portionis, quàm in jure non decrescendi per deficientiam conjuncti, & non decrescentiam portionis verum est dicere, quod totum ad collegatarium pertinet. Et eadem ratione dixit *ad collegatarium*, non verò ad conjunctum, sive disjunctum quia tam in jure accrescendi si sit conjunctus verbis: quàm in jure non decrescendi si sit disjunctus verbis semper verum est quòd sit collegatarius: & eadem ratione dixit *pertinet* quia sive jure accrescendi portio accrescat, sive non decrescendi portio non decrescat semper ad collegatarium pertinet.

34 Et eadem deniquè ratione subtilissimè docet quando conjunctim, & quando disjunctim res legetur ponendo exempla in conjunctis re, & verbis insimul: & in disjunctis verbis, & conjunctis re, omisso speciali non expresso exemplo in conjunctis verbis

disjunctis re : quod ex eo facit quia in illa mixta conjunctione adest simplex verbalis conjunctio : & in istis conjunctis, & in istis disjunctis datur jus accrescendi, & datur jus non decrescendi pro ut de jure fuerit virtute conjunctionis, seu disjunctionis, vel ex natura rei : estque disjunctio verbalis in conjunctis re necessaria regulariter ut detur jus non decrescendi ; conjunctio autem verbalis necessario requiritur ut detur jus accrescendi pro ut notasti *supra differentia 12.*

Ex his circa contextum nostri *si eadem* sic methodicè ratiocinatis restat jam, ut circa jus non decrescendi, & circa jus accrescendi deducamus regulas ex quibus etiam methodicè circa materiam generaliter ratiocinemur, & per illationes decedamus ad específicas quæstiones.

Prima regula sit in jure non decrescendi.

35 **J**us non decrescendi per quod portio à collegatario non decrescit, datur inter conjunctos facientes partes per concursum ad eandem rem, si alter non concurrat, & deficiat.

Si huic de jure in scientia theorica vera, generali, seu universali regulæ adjungas alterum verum specificum in scientia pratica de identitate horum conjunctorum, nempe qui sint conjuncti facientes partes per concursum : facile in consequentia de his duobus veris reperies regulam cum suis essentialibus qualitatibus, & facile cognoscendo ejus speciales quæstiones decides : adjunge ergò quod conjuncti re, non etiam verbis ad eandem rem semper, & ubiquè faciunt partes per concursum, & conjuncti re, & etiam verbis in legato usufructus, & similium jurium faciunt partes per concursum. Igitur inter istos

disjunctos, & inter istos conjunctos datur jus non decrescendi. Atque ideò dixi facientes partes per concursum ad admittendos conjunctos re, & insimul verbis, quando propter naturam rei legatae faciunt partes per concursum in usufructu, & similibus juribus legatis.

Secunda regula sit in jure accrescendi.

36 **J**us accrescendi datur, & portio accrescit conjuncto si deficiat inter conjunctos facientes partes ab initio.

Si huic de jure in scientia theorica generali, seu universali regulæ adjungas alterum verum in scientia pratica de identitate modo, de quo supra : nempe quæ sit portio deficiens, & qui conjuncti faciant partes ab initio : facile in consequentia de his duobus veris reperies regulam cum suis essentialibus qualitatibus in materia juris accrescendi, per quam facile cognoscendo ejus speciales quæstiones decides : adjunge ergò quod portio deficiens dicitur quæ antea retro tenuit, & postea non sortitur effectum : & conjuncti faciunt partes ab initio quando ad eandem rem sunt conjuncti verbis non etiam re : at verò quando sunt conjuncti re, & verbis insimul faciunt partes ab initio in re seu specie legata. Ergo jus accrescendi datur, & portio quæ antea retro tenuit, & postea non sortitur effectum deficiens inter istos conjunctos ad eandem rem accrescit conjuncto. Atque ideò dixi, qui faciunt partes ab initio ad excludendos conjunctos verbis, & insimul re in hæreditate, usufructu, & similibus juribus legatis, quia faciunt partes per concursum, & inter eos datur jus non decrescendi : nam quamvis inter conjunctos re, & insimul verbis detur jus accrescendi juxta verior

rem

rem opinionem de qua supra differentia prima: id tamen procedit in re specie legata quando isti conjuncti faciunt partes ab initio, non verò quando legatum ejus naturæ sit ut faciant partes per concursum, quia dabitur inter eos jus non decrescendi: & sic facilè conciliabis opiniones communes, de quibus *supra dict. differentia 1.*

37 Atque ita jam cognitis istis generalibus regulis cum suis essentialibus qualitatibus omnes in materia quæstiones deciduntur facillimè applicando quæstionis naturam, proprietatem, seu essentielles ejus qualitates ad qualitates sui generis, cujus species est. Et ita totus labor scientiæ versabitur in hac applicatione de specie ad suum genus per quod deciditur, ut ita in individuo fiat vera & propria definitio, & juridica consequentia juxta supra dicta in principio: & in quæstionibus in quibus adsit omnimoda similitudo qualitatum cum prima regula dabitur in eis jus non decrescendi: in eis vero quæstionibus in quibus datur hæc omnimoda similitudo cum secunda regula dabitur jus accrescendi. At verò in eis, in quibus tantum reperitur ratio dubitandi, seu perplexitas intellectus propter in primo cortice similitudinem qualitatum dicemus non esse locum nostris regulis, siquidem non sunt earum species, & idè non dari jus non decrescendi, nec jus accrescendi, respondebimus tamen ad rationem dubitandi, ut facit jurisconsultus in *L. si Titio 7. ff. leg 2.* atquè deniquè in eis quæstionibus, in quibus nec ratio dubitandi, nec perplexitas intellectus reperitur, nullam faciemus cunctationem, sed eas omitemus prout facit Imperator in nostro §. *Si eadem*, ubi proponit casum, in quo sive conjunctim, sive disjunctim eadem res duobus legata fuit, & ambo pervenerunt ad legatum, resolvit de facili scindi inter eos legatum, ex

eo quia nulla dabatur similitudo cum prædictis qualitatibus regularum.

38 Ex iis patet primo quòd illæ quæstiones sunt species primæ regulæ, in quibus prædictæ ejus qualitates reperiuntur, & quæ ejus ratione deciduntur ita formato syllogismo. Jus non decrescendi per quod portio à collegatario non decrescit datur inter conjunctos facientes partes per concursum si alter de conjunctis deficiat, seu non concurrat, sed in præsentis quæstione dantur conjuncti, qui faciunt partes per concursum, vel ratione conjunctionis, vel natura legati, & alter deficit, seu non concurrat, ergò in ista quæstione datur jus non decrescendi, & portio ab altero collegatario non decrescit: illæ verò quæstiones, in quibus non adsit quælibet de suis qualitatibus non erunt species dictæ regulæ, nec in eis dabitur jus non decrescendi.

39 Patet secundò quòd illæ quæstiones sunt species secundæ regulæ, in quibus ejus qualitates essentielles reperiuntur: & quæ ejus ratione deciduntur ita formato syllogismo. Jus accrescendi datur, & portio, quæ antea retrò valuit, & postea non sortitur effectum deficiens inter conjunctos facientes partes ab initio accrescit conjuncto. Sed in proposita specie quæstionis dantur conjuncti facientes partes ab initio: & datur portio deficiens, quæ antea retrò valuit, & postea non sortitur effectum, ergò in præsentis quæstione datur jus accrescendi, & portio accrescit conjuncto. Illæ verò quæstiones, in quibus deficit quælibet de suis qualitatibus, utpotè quia non sunt conjuncti facientes partes ab initio, vel non datur portio valida deficiens non erunt species nostræ secundæ regulæ, nec in eis dabitur jus accrescendi.

40 Hæc sufficiant adduxisse ad cognitionem ordinis, quem Imperator observavit in nostro §. *Si eadem*, & ad

& ad facilem intelligentiam textus, & materiæ generaliter, semper enim à genere incipiendum est, quæ si teneas mente facile percipies juris non decrescendi & juris accrescendi materiam; & jurisconsultorum responsa inter se pugnancia, quæque à Doctoribus usque hætenus difficiles antinomix reputantur facillimè in unam concordiam veram, & suavem juris melodiam reducemus, veritati enim omnia sunt consentanea, quæ non solum ad hujus materiæ ratiocinationem deservient, sed etiam ad quasunque alias in jure, & in aliis scientiis maximè consentanea sunt; quia tamen ad species deveniendum convenit, ideò jam propius ad specificas quæstiones descendamus.

### S U M M A R I A.

**I** **J**us non decrescendi datur in omnibus infra resolvendis quæstionibus si adsint plures collegatarii in solidum, qui faciant partes per concursum, & unus quavis causa non concurrat.

**2** Intellectus *L. unicæ*, §. *In primo*, & §. *Sui autem vers. quod si*, dum probant portionem pro non scriptam à principio invalidam accrescere, quod procedant per jus non decrescendi.

**I** **E**X nostra prima regula primò principalis inferitur resolutio in materia juris non decrescendi: ut si in omnibus infra resolvendis quæstionibus adsint termini, in quibus dentur plures collegatarii, unusquisque in solidum vocatus ad eandem rem, ut ita faciant partes per concursum, & inter eos detur jus non decrescendi; si alter quavis causa deficiat, seu non concurrat tam de jure, quam de facto, utpotè quia jam tempore dispositionis, vel postea vivo testatore mortuus est, seu incapax effectus, vel deniquè quia repudiavit,

& noluit concurrere in legatum semper verum est integrum legatum remanere penes concurrentem nullius concursu deminutum: ita ut jus non decrescendi tam in deficientibus portionibus antea retro validis, quàm in non validis à principio, & pro non scriptis semper locum habet, ex eo quia in jure non decrescendi integrum legatum pervenit ad legatarium ex sua propria dispositione. *L. si separatim*, 30. ff. *cond. & dem. L. unica*, §. *Ubi autem Cod. cad. toll. Iason in L. reconjuncti n. 4. & 61. leg. 3.*

**2** Et ita facillè in jure non decrescendi potest intelligi dict. *L. unica*, §. *In primo*, & §. *Sin autem, vers.* quod si dum probant quòd portio pro non scripta à principio invalida accrescit conjuncto, ut scilicet non decrescat, ex eo quia in jure non decrescendi, etiam invalidæ portiones accrescunt, seu proprius loquendo non decrescunt. Hæc pro nunc sufficiant in materia juris non decrescendi, facile enim ex iis, & differentiis, quas supra consideravimus inter jus non decrescendi, & jus accrescendi decides quasunque in eo occurrentes quæstiones, & scies quid dicendum foret, in juribus infra repetendis, si in eis essent plures conjuncti re, & disjuncti verbis, vel ita vocati, & conjuncti, unusquisque in solidum ad eandem rem, & facerent partes per concursum: atque ideò descendamus ad juris accrescendi materiam, in qua pro tot difficultatibus, tantisque antinomiis conciliandis nostro humili ingenio, & assiduo studio laborabam; & nonnulla etiam occurrentia de jure non decrescendi decidemus.

### S U M M A R I A.

**I** Intellectus ad verba principii nostri §. *Si eadem*.

**I** Jus accrescendi, nec non decrescendi non datur in portionibus acquisitis:

fitis : nec post additionem hereditatis.

2. Jus non decrescendi in usufructu viget etiam in portione acquisita.
3. Minor si per restitutionis beneficium admittatur ad repudiationem portionis acquisitæ dabitur in ea jus accrescendi, seu non decrescendi prout de jure fuerint conjuncti collegatarii.

I EX nostris regulis inferitur, secundo intellectus ad nostrum §. Si eadem in princip. ubi Imperator in hæc verba, si eadem res duobus legata sit, sive conjunctim, sive disjunctim si ambo perveniant ad legatum scinditur inter eos legatum. Ideo enim in hoc casu nec inter conjunctos verbis facientes partes ab initio datur jus accrescendi, nec inter disjunctos verbis facientes partes per concursum datur jus non decrescendi, quia nulla fuit portio deficiens: nec alter de collegatariis defecit, sed uterque conjunctus suam portionem acquisivit, & secundum nostras regulas jus accrescendi tantum viget ubi portio deficit, & jus non decrescendi ubi alter de conjunctis deficit, & non concurrat, non vero viget jus accrescendi, nec non decrescendi in portionibus acquisitis. *L. duobus 87. ff. leg. 1. L. cum hereditate, ff. acquir. hered. gloss. verb. & puto in L. utrum, ff. assignat. libert. Bart. in L. reconjuncti, n. 49. & ibi Ripa n. 156. Jason. 220. Alc. n. 57. Bald. n. 221. ff. leg. 3. idem Bald. in L. unica, n. 10. Cod. quando non pet. part. & in L. cum quidam, n. 9. Cod. imp. & aliis. Alber. in dict. L. unica, num. 3. Gribald. in mat. jur. accrescend. reg. 49. Grassus §. jus accrescendi, quest. 15. n. 2. Alc. resp. lib. 9. conf. 39. n. 11. post Jason. Marian. Soc. conf. 109. n. 5. tom. 2. & conf. 107. n. 14. tom. 3. Paul. Castr. 2. part. conf. 262. n. 1. Rol. vol. 4. conf. 18. num. 11. Gratus resp. 4. n. 23. lib. 1. Mench. succ.*

resol. §. 8. n. 12. Tholos. in syntagm. lib. 46. cap. 11. n. 9. & 19. Dec. in rubr. n. 4. Cagn. num. 43. Cod. quando non pet. Morquech. de divis. bon. lib. 3. cap. 10. n. 12. insign. merito Cald. part. 3. de potest. elig. cap. 13. n. 36. & cap. 10. num. 12. Nec post additionem hereditatis, ut post Bart. & Jason. Tholos. dict. n. 19. Bertach. verb. jus accresc. n. 7. Mantica de conjecl. lib. 10. cap. 3. n. 32. Nam si portio acquisita repudiatur, non dicitur deficiens, sed acquisita repudiata, quæ non accrescit facta jam divisione, & cessante jam conjunctione: & corruunt ea de quibus post multos insign. Cald. dict. cap. 13. ex n. 45. Grass. §. jus accrescend. quest. 33. quatenus resolvunt quod in emphyteusi postquam acquisita est detur jus accrescendi in portione consocii morientis, de quo latius infra illatione 32. n. 2. & 5.

2 Nec urget *L. 1. §. interdum, ff. usufr. accresc.* ubi in usufructu hoc plus est quia, & constitutus, & postea amissus nihilominus accrescendi jus admittit. Respondetur enim id procedere ex ratione de qua *Ulp. ibi* quia scilicet usufructus quotidie constituitur, & legatur: & cum quotidie constituatur datur jus accrescendi non in portione acquisita, sed in ea quæ in sequentibus diebus, & postquam amissit usumfructum constituitur, & ita accrescit, seu proprius non decrescit portio non dum acquisita. *Duar. de jur. accresc. lib. 1. cap. 21. Mantica dict. cap. 3. n. 33.* & de hoc latius notabis infra illatione 27. num. 6. & 7. itaque manet pro indubitato quod portio acquisita non accrescit.

3 Quid autem si iste conjunctus fuerit minor, vel similis persona, quæ habeat in jure privilegium restitutionis, ut ita per eam petat iterum admitti ad repudiationem portionis acceptatæ, & res per restitutionem reponatur in pristino statu ac si non fuisset acquisita, portio juxta *L. quod si minor*

*minor §. restitutio ff. minor?* Videtur dicendum quod si minor post concessam restitutionem in integrum admittatur, & portionem repudiaverit tunc portio ista deficiens accrescet conjuncto si conjunctim legatum sit; at vero si desjunctim non decreset si minor deficiat, & non concurrat quasi nondum portio acquisita esset, *Bart. in L. sed cum patrono, n. 2 ff. bonorum poss. & in d. L. reconjuncti, n. 49. ubi Jason. n. 134. Ripa n. 152. & n. 169. Salycet. in dict. L. unica, num. 19. Bertach. verb. jus accresc. n. 125. Franc. Barrius succ. test. lib. 13. tit. 8. num. 7. facit insimili ord. nostra in novis lib. 4. tit. 87. §. 3. & §. 4.* Cum ea tamen satis notanda intelligentia de qua *in illatione 25. in 8. similitudine vers. intellige hanc ultimam similitudinem n. 14.* Et adde etiam quod post *Bart. & alios* resolvit *Mantic. de conjectur. ul. vol. lib. 10. tit. 3. n. 35.* quod si iste minor petat restitutionem ad portionem repudiatam iterum obtinendam in ea etiam habebit jus accrescendi ad portionem conjuncti deficientem.

## S U M M A R I A.

- 1 **I**ntellektus primi exempli in nostro §. Si eadem, & L. unica, §. ubi autem vers. cum vero quidam Cod. cad. toll. L. Titio, & Seio 34. cum L. seq. ff. ad leg. Aquil.
- 1 Legatarius conjunctos poterit spernere legatum cedente die legati, non antea.
- 1 Repudians legatum antequam dies cedat non sibi præjudicatur; & nihilominus postea in tempore habili petet, & acquirat.
- 2 Præsens, & tacens etiam in præjudicialibus, & in alienatione fideicommissi sibi relicti videtur consentire quando repugnando poterat prohibere.
- 2 Legatarius qui antequam dies cedat protestatus est se nolle accepta-

*re legatum, si postea præsens videat alienationem fieri, & taceat, creditur consentire ad tractatum præcedentis voluntatis.*

1 **I**nfertur tertio ratio ad primum exemplum nostri textus ibi, *quia spreverit legatum, & ad L. unicam, §. ubi autem, vers. cum vero quidam, Cod. cad. toll. & L. Titio, & Seio 34. cum lege sequenti, ff. ad leg. Aquil.* ut quatenus agunt de conjunctis qui faciunt partes ab initio; & inter quos datur jus accrescendi procedant ex eo quia portio fuit antea retro valida deficiens, quam si conjunctus spreverit, merito accrescit juxta nostram regulam secundam: & ita procedunt ea de quibus *Gom. tom. 1. cap. 10. n. 29. vers. tertio modo.* Quando autem conjunctus poterit spernere ut portio deficere dicatur respondetur quod cedente die legati per mortem testatoris, additionem hæreditatis, & adimplementum conditionis, *dict. L. unica §. cum igitur, L. si ita 46. §. si sub conditione ff. leg. 2.* cum enim tunc si velit possit acquirere, merito poterit spernere. *L. ejus est nolle, ff. reg. jur. L. nolle adire. L. is potest. L. is qui hæres 13. ff. acquir. hered. & dicitur portio deficiens retro valida, & accrescet conjunctis: antea vero cum non possit acquirere nec poterit spernere, seu repudiare, dict. §. si sub conditione, nec ejus voluntas ullum debet operare effectum, ut per Decian. in dict. L. ejus est nolle, num. 1. & 2.* quodque facilius procedit in ultimis voluntatibus ex quibus nullum jus acquiratur, & sunt variabiles usque ad tempus mortis testatoris. *L. 4. ff. adimend. leg. nec dicitur portio deficiens, nec vacans. L. nec is 17. ff. acquir. heredit.* imò potius in tempore habili merito petet, & acquirat suam portionem, nec sibi præjudicabit præcedens voluntas, *Bald. per*



per text. ibi, in *L. ab administratione Cod. legat. Dec. dict. n. 2.* Et cessabit jus accrescendi in portione acquisita, nec erit ratio dubitandi siquidem non datur portio deficiens, nec etiam vacans.

2 At si cedente die taceat videndo, & patiando legatum, & ejus portionem inter conjunctos dividi, tunc portio ejus deficiens accrescet conjunctis quia etiam in præjudicialibus præsens, & tacens in alienatione fideicommissi sibi pure relictæ videtur consentire quando repugnando poterat alienationem prohibere. *L. fin. §. sed quia Cod. com. de leg. post multos quos refert, & sequitur P. Barb. in L. quæ dotis, n. 160. ff. solut. matrim.* & quanvis numeris sequentibus pro utraque parte disputat quæstionem. attamen *n. 163.* facta distinctione resolvit, quod quando alienatio fideicommissi pure relictæ fit nomine collegatarii præsentis, & tacentis, videtur consentire quia alia non potest summi conjectura, quod maxime procedet si antea spernat, & exprimat se nolle portionem sibi acquirere: & postea cedente die perseverando in ea voluntate videns fieri divisionem, & alienationem suæ portionis non contradicit, nunc enim consensus videtur factus, & tacere ad tractatum præcedentis voluntatis. *L. Julianus §. proinde, ff. ad Maced. D. P. Barb. in d. L. quæ dotis, n. 170. & in rubr. part. 3. n. 69. ff. solut. matrim.*

At denique dum *dict. vers.* quia spreverit legatum, & *dict. §. ubi autem, vers.* sin vero, agunt de conjunctis re, & disjunctis verbis qui faciant partes per concursum, inter quos datur jus non decrescendi, decide cum supradictis *illatione 1.*

### S U M M A R I A.

1 **I**ntellectus, §. si eadem, vers. aut vivo testatore decesserit, inst. legat.

1 Jus accrescendi datur in caducis portionibus.

2 Accrescendi jus procedit etiam in portionibus quæ deficiunt per conjuncti mortem naturalem, vel civilem.

2 Mors naturalis, & civilis æquiparantur in casibus à jure expressis: & ubi mors civilis eundem ex necessitate operatur effectum, quem induceret mors naturalis.

2 Proffessus religionem bonorum incapax mortuus dicitur quoad successionem & alios juris effectus.

2 Et quid si monasterium sit capax bonorum in communi non vero respectu ipsius successionis secundum expressam, vel tacitam defuncti voluntatem.

1 **I**nfertur quarto principa-  
liter intellectus ad secundum exemplum nostri textus ibi, *aut vivo testatore decesserit.* Ut scilicet quatenus textus agit de conjunctis qui faciunt partes ab initio & inter quos viget jus accrescendi procedat, & intelligatur de eo conjuncto in cujus persona dispositio à principio tenuit, & postea conjunctus vivo testatore decesserit; tunc enim portio propriè dicitur in causa caduci, relicta ei, qui cum tempore testamenti viveret, & capax esset postea vivo testatore decessit, & in istis caducis validis à principio datur jus accrescendi. *L. unica, §. pro secundo, Cod. cad. toll.* & ita procedunt & intelligi debent ea de quibus *Ripa in L. reconjuncti, num. 192. ff. leg. 3. Marian. Sec. conf. 139. n. 29. tom. 3. Gribald. de jur. accresc. reg. 64. Gom. tom. 1. cap. 10. n. 29 vers. Secundo modo:* qui de facili, & sine ratione docent quod in portionibus caducis datur jus accrescendi. Non vero procedunt, nec datur jus accrescendi in portionibus conditionaliter relictis si veniant in causa caduci ob defectum conditionis, *dict. L.*

*unica, §. cum triplici, & §. pro secundo, Cod. cad. toll. probant aperte, L. fin. §. Seio, ff. leg. 2. L. in testamento 31. L. Julius Paulus 50. L. tales conditiones 111. ff. cond. & dem. cum similibus juxta veros intellectus de quibus infra illatione 23. Non enim dicuntur portiones caducæ deficientes sed nunquam validæ existentes à principio pro non scriptæ: Et ita jam patet quod portio in causa caduci à principio invalida non accrescit: at vero portio caduca à principio valida accrescit tam de jure degestorum, quam de jure hodierno; quicquid indistinctè erroneè tamen, & sine fundamento *Balduin. in nostro §. si eadem in verbo alio quoquo modo, n. 3.* doceat quod de jure degestorum portio in causa caduci non accrescat, sed tantum de jure novo ex nostro §. *Si eadem, Grass. §. jus accrescendi, quæst. 16. num. 11.**

2 Intellige etiam textum procedere non solum in eo conjuncto, qui morte naturali decessit, sed etiam in eo, qui morte civili, & ita in isto sicut & in illo portio à principio valida caduca deficiens accrescit conjuncto: quanvis enim maxime controversum sit inter Doctores utrum mors naturalis, & civilis à pari procedant: & gloss. in cap. placuit, 17. quæst. 1. & in cap. susceptum de rescript. lib. 6. doceant à pari procedere, & æquiparari in casibus à jure expressis gloss. verb. mortem ubi additio in *L. cum pater, §. hereditatem 02. ff. leg. 2. latissimè defendit Mench. suc. creat. §. 12. n. 172. ubi dicit communem ex Boer. decij. 323. n. 6. Acost. §. & quid si tantum, part. 2. ex n. 4. dicit magis communem Vivius quem refert Petr. Barb. L. 2. in princip. part. 1. n. 154. in fin. ff. solut. matrimon. Sitque & altera communis cum Bartolo æquiparari quando mors civilis ex necessitate operatur eundem effectum, quem mors naturalis induceret, quam dicit*

receptiorem post *Bart. Bald. & alios Mench. dict. n. 172. & magis communem Barb. dict. n. 154. & in L. si cum dotem, in princip. n. 45. ff. solut. matrim.* Attamen textus noster in verbo decesserit, satis accommodatur morti naturali, & morti civili, nam propriè quoad effectus juris decedit qui morte civili decesserit à jure: eo maxime in verbis textus ibi, *vel alio quoquo modo defecerit*, quæ satis propriè comprehendunt mortem civilem prout quemvis alium modum, quo portio à principio valida non acquiratur, & deficiat. Atque ita satis juridicè patet quod textus, & nostra regula procedat in iis conjunctis, qui cum tempore dispositionis capaces essent postea morte civili, vel quovis alio juris impedimento omnino incapaces effecti sunt, & eorum portiones à principio validæ deficiant, utpote quia servus pænæ effectus per sententiam incapax omnino reditur acquisitionis. *L. quidam sunt 27. ff. de pænis, L. si in metallum ubi Bart. ff. iis quæ pro non script. & in L. fin. n. 11. vers. si ita contingit ff. iis quibus ut indign. vel si deportatus, vel damnatus in perpetuum carcerem, qui mortui reputantur propter omnimodam incapacitatem ad acquirendum. L. 1. Cod. hered. inst. Menoch. creat. §. 1. n. 5. Gom. tom. 1. cap. 10. de jur. accresc. n. 29. vel si in monasterio bonorum incapaci profiteatur: cujus mors civilis quoad succedendum eosdem operatur effectus, quos naturalis operatur post *Bart. Alex. Dec. in cap. in presentia, n. 67. de probat.* Et hoc etiam admitterem casu quo conjunctus monasterio bonorum capaci profiteatur, dummodo res in qua reperitur conjunctus, ejus naturæ sit, ut in ea non possit succedere monasterium secundum expressam defuncti voluntatem; vel tacitam ex conjecturis dispositionis, vel ex qualitate rei collectam utpote Ducatus, Marchionatus, Comitatus, in his*

his enim monachus etiam monasterio capaci bonorum professus mortuus reputatur, & idem de civili morte professionis sequitur effectus, quam de morte naturali, post Bart. & alios Molin. de primogen. lib. 1. cap. 13. n. 93. & seqq.

3 Unde si istorum portiones à principio teneant, & postea non fortiantur effectum vere deficientes dicuntur, & accrescent conjuncto: nec id procedit ex ratione de qua Gom. d. n. 29. ubi arguit quod portio istorum incapacium debebat accrescere conjuncto etiam casu, quo à principio tempore dispositionis jam essent effecti incapaces omnino, ergo à fortiori accrescet si tantum tempore dispositionis capaces sint, & postea efficiantur incapaces. Respondetur enim Gom. dict. n. 29. & cæteros Doctores non bene percepisse quod portio relicta ei, qui tempore dispositionis mortuus, vel omnino incapax erat tanquam pro non scripta accrescebat per text. in L. unica §. & cum triplici, & §. in primo, Cod. cad. toll. nam veritas est in contrarium ut infra illatione 23. quod in portionibus pro non scriptis non datur jus accrescendi.

Itaque patet cum nostris regulis ut quatenus textus agit de conjunctis qui faciunt partes ab initio, & in quibus viget jus accrescendi: accrescant portiones si à principio validæ sunt, & deficientes, quatenus autem textus agit de disjunctis collegatariis facientibus partes per concursum inter quos viget jus non decrescendi; etiam si isti essent mortui, seu incapaces omnino tempore dispositionis, & eorum portiones invalidæ, & pro non scriptæ, meritò cum isti incapaces non possent concurrere, nec facere partes, non decrescent eorum portiones ab aliis qui concurrunt, & quibus insolidum res relicta est; nec in iis requæritur validitas antea retro in portionibus sicut requiritur in jure accrescendi prout notasti supra illation. 1.

## S U M M A R I A.

1 **P**ortio quæ defecit propter capitales inimicitias supervenientes accrescit conjuncto.

1 Legatum censetur revocatum, & ademptum per inimicitias intercedentes.

2 Legatum non censetur ademptum ubi inimicitia statim cum morte supervenit, fiscus tamen auferri à legatario tanquam ab indigno.

2 Fiscus si acquirat facit cessare accrescendi jus, quod non datur in acquisitis.

3 Institutio non censetur adempta nec revocata propter capitales inimicitias supervenientes.

1 **I**nfertur quinto principaliter quid dicendum sit ubi conjunctim legatur, & portio alterius per capitales inimicitias intercedentes censetur revocata & adempta, ex L. 3. §. fin. ff. adim. leg. ubi Imol. in fin. Mol. de primogen. lib. 1. cap. 9. n. 39. P. Barb. L. si ab hostibus, ex n. 9. ff. solut. matrimon. Quod si ista portio à principio valida foret, & teneret in persona collegatarii, nec acquiratur eidem propter tacitam revocationem, merito dicetur deficiens & accrescet conjuncto si faciant partes ab initio. Nec obstat si dicas quod portio mero jure acquiratur legatario à quo fiscus auferit, ut tenet Bart. in L. fin. in fin. ff. his quibus ut indign. Alex. in dict. L. si ab hostibus, Campesius de dote part. 5. quæst. 2. num. 2. late defendit Bossius tract. de iis quibus ut indign. in praxi n. 22. & ita cessat jus accrescendi quod tantum viget in portionibus deficientibus non vero in acquisitis. Respondetur enim verius esse quod propter inimicitiam supervenientem censetur in dubio revocatum legatum nec ullo modo acquiratur legatario, à quo fiscus aufe-

rat, tenet post alios *D. P. Barb. dict. num. 9.* & probat satis delucide text. in *L. si inimicitia 9. ubi etiam gloss. ff. iis quibus ut indign.*

2 Etsi amas potes satis juridice cum *D. Barb. n. 10.* concordare prædictas opiniones: aut enim inimicitia incipit insimul cum morte testatoris utpote cum antea essent amici accidentaliter orta est rixa & legatarius vulneravit testatorem ita ut statim mortuus sit; vel etiam quando causa inimicitia capitalis supervenit in tempore, quo testator erat in actu moriendi, & in utroque casu cessat voluntas, nec potest considerari animus revocandi, *L. fin. ubi gloss. ff. quando dies leg. ced.* & portio non revocata acquiritur collegatario à quo fiscus aufert, & ablatione, seu acquisitione fisci cessat jus accrescendi, ut tenet *Gom. de jure accresc. cap. 10. n. 29. in fin. n. 30.* qui vere fatetur communem: & *Cabed.* qui sic debet intelligi, *decis. 58. n. 3. tom. 2.* Secus alias quando testator non fuit statim mortuus ex vulnere, nec inimicitia capitalis supervenit in ipso actu moriendi, sed in tempore quo possit considerari voluntas, & animus revocandi, censetur enim revocatum legatum etiam si testator nihil dixerit de revocatione, *L. filio 31. §. Seia ff. adim. leg. ubi Bart. n. 1. post multos quos refert, & sequitur P. Barb. dict. n. 10.* Et portio à principio valida, quam non acquirit collegatarius conjunctus, nec ab eo fiscus aufert, fit deficiens, & accrescit conjuncto.

3 Quæ omnia intellige in legatis non vero in hæredis institutione, quæ non censetur adempta, nec revocata per capitales inimicitias supervenientes inter testatorem, & hæredem, sed ab instituto hærede fiscus aufert, *L. ex parte, ff. adim. leg. L. cum ratio §. fin. ff. bon. damnat. Petr. Barb. ubi supr. n. 7. & 19.* Et ideo cessat jus accrescendi quod non datur in

portione acquisita. Itaque sit pro indubitato in præsentii illatione quod inter conjunctos facientes partes ab initio quando portio à principio valida per capitales inimicitias adempta non acquiritur conjuncto & deficiat accrescit alteri conjuncto: si autem acquiratur conjuncto, & ab eo fiscus auferat, cessat jus accrescendi, quod datur etiam in isto casu si fiscus non acquirit, & speverit. Latissime vero quando censetur ademptum, & quando fiscus auferat tam in legatis, quam in hæredis institutione prosequere cum insign. *P. Barb. ubi supra & cum doctissimo Cald. Per. part. 3. de potest. elig. cap. 1. n. 36. & seqq. & cap. 3. n. 29. & seqq.* cum quibus censurabis ea quæ involvit, nec satis percepit *Cabed. decis. 58. & 81.*

#### S U M M A R I A.

- 1 **J**us accrescendi utrum detur inter conjunctos verbis, non etiam re.
- 1 *Divisio partium verbalis facit disjunctos re non tamen facit plures, & diversas res.*
- 2 *Divisio facta per partes realiter separatas facit omnino disjunctos vocatos adversas res inter quos non datur jus accrescendi, nec non decrescendi.*
- 3 *Jus accrescendi non datur inter disjunctos verbis, & insimul re.*

1 **I**nfertur sexto resolutio principalis quæstionis utrum vi-geat jus accrescendi inter conjunctos verbis, non etiam re, verbi gratia. Titio, & Sempronio, Fundum, Tusculanum pro æquis portionibus do lego. Et dari jus accrescendi expressè probat text. in *L. si duob. §. fin. ff. leg. 1. ita breviter dicit Bart. in L. reconjuncti, n. 23. Alc. n. 29. & doctores ff. leg. 3. Porcus in nostro §. Si eadem n. 18. Duaren. de jure accresc. lib. 1. cap.*

10. col. 2. & cap. 4. in fin. Idque ex eo quia quanvis re disjuncti sint attamen fundus unus idem, & integer manet, divisio enim verbalis non facit plures divisos, nec diversos fundos, *L. Caius 38. §. Titius, ff. de legat. 2. Duar. ubi supra cap. 6. Gom. L. 45. Taur. n. 38.* Cumque verbis conjuncti sint ad eandem rem, & faciant partes ab initio, merito inter eos urget jus accrescendi juxta nostram regulam.

2 Secus erit si inter collegatarios conjunctos verbis sit omnimoda rei disjunctio utpote quando testator legat Titio, & Seio Fundum Tusculanum per certas, & divisas realiter portiones. *Bart. Porch. & Duar. ubi supra Alc. dict. n. 28. Mench. qui dicit communem de succ. creat. §. 10. n. 151. & 114. cum seqq. Tholos. syntag. lib. 46. cap. 11. n. 10. & 12. Gribald. de jure accrescend. reg. 8. Mantica de conject. ult. volunt. lib. 10. cap. 3. num. 7. Peregr. de fideicom. art. 9. n. 2. Surd. cons. 31. n. 38.* Idque ex eo quia quando una species realiter dividitur, & partes divisæ possunt ad oculum divisim demonstrari jam non eadem, sed diversæ species censentur *juxta text. cum ibi notatis in L. quod in rerum §. si quis post L. plane 34. §. fin. ff. leg. 1. L. locus ff. verb. signif. L. si quis duas §. si quis partem, ff. communia præd. Gom. dict. n. 39. Rip. in dict. L. reconjuncti, n. 44.* Et ideo tanquam inter vocatos ad diversas res non datur inter eos jus accrescendi, nec jus non decrescendi, non enim faciunt partes ab initio, nec per concursum ad eandem rem, sed ad diversas. *Ripa ubi supra num. 67. post Bart. & alios Guttierr. in L. unic. n. 26. Cod. quando non pet. Gribald. ubi supra reg. 31. & seq. Peregr. dict. art. 9. n. 3. vers. ex prædictis.* Intellige autem prædicta facile procedere in speciebus utrum autem in summis, & quantitativibus viget jus accrescendi inter istos conjunctos verbis, non etiam re? Respon-

de negativè prout *infra illatione 24. vers.* ea tamen est notabilis differentia, *num. 20.* Et idem responde in usufructu *infra illatione 27. n. 3.*

3 Et huc attinet quid dicendum sit inter disjunctos verbis, & disjunctos re non omnino per certas, & divisas realiter portiones, sed verbis tantum disjunctos: nam sicut dantur conjuncti re, & verbis insimul qui dicuntur mixti, quando scilicet Fundum, Tusculanum Seio, & Sempronio do lego, ita etiam econtrariò possunt considerari disjuncti re, & verbis insimul, qui dicantur mixti quos Platea *in nostro §. Si eadem n. 27.* considerat quando Titio Fundum Tusculanum pro dimidia portione do lego. Seio, Fundum, Tusculanum pro altera portione dimidia do lego: quodque inter eos viget jus accrescendi videtur probare noster §. *Si eadem*, ubi Imperator ad hoc ut detur jus accrescendi non attendit ad conjunctos re, nec ad conjunctos verbis: sed solum quod duobus eadem res legetur sive conjunctim, sive disjunctim, & cum isti disjuncti re, & insimul disjuncti verbis, verum sit dicere quod ad eandem rem sunt vocati collegatarii non enim disjunctio verbalis facit diversas res, videbatur dicendum quod inter eos viget jus accrescendi: Sed subsiste quia verum est quod inter istos disjunctos re, & verbis insimul non datur jus accrescendi quia non sunt conjuncti verbis, & non faciunt partes ab initio: Nec datur inter eos jus non decrescendi quia integra res unicuique insolidum legata non est, nec faciunt partes per concursum, *post alios Franciscus Barrius de succ. test. & intest. lib. 13. tit. 3. n. 2.* Nec noster §. *Si eadem*, dando jus accrescendi inter vocatos ad eandem rem sive conjunctis, sive disjunctis verbis, illud admittit casu quo re, & verbis insimul disjuncti sint: solum enim docet inter conjunctos verbis ad eandem rem

rem dari jus accrescendi; & inter disjunctos verbis dari jus non decrescendi: Et siue conjunctim, siue disjunctim eadem res duobus legata sit (id est siue detur jus accrescendi, siue detur jus non decrescendi) altero de collegatariis deficiente integra res ad collegatarium pertinet.

## S U M M A R I A.

- I** Accrescendi jus utrum detur inter collectivè conjunctos.
- 1** Conjuncti nomine colectivo magis conjuncti dicuntur, quam qui per copulam junguntur: & considerantur tamquam unum corpus.
- 1** Jus non decrescendi potest tentari quod vigeat inter collectivè conjunctos.
- 2** Intellectus. *L. unic. Cod. quando non pet. part. L. si qua mulier, Cod. ad Tertyl. auth. hac aedictali, §. his illud. Cod. secund. nupt.*
- 2** Conjuncti per nomen numerale duo, vel tres, vel universale (omnes) considerantur tamquam unum corpus.
- 2** Intellectus. *L. si quis legata, §. fin. ff. condit. & demonstr.*
- 2** Intellectus. *L. qui quartam, §. fin. L. si quis Attio, ff. jure accresc. L. plane in fin. principii, ff. leg. 1.*
- 3** Conditio de dando decem imposita pluribus utrum possit dividi?
- 5** Jus accrescendi utrum detur in legato plurium rerum collectivè legatarum.

**I** Nfertur septimo resolutio ad quaestionem principalem utrum jus accrescendi detur inter nomine colectivo conjunctos, quos magis conjunctos, & potiores esse, quam qui per copulam, resolvit *Bart. in L. reconjuncti, n. 29. ubi Iason. n. 15. & 144. Alc. n. 5. & 38. ff. leg. 3. Bald. in L. unica quaest. 7. Cod. quando non pet. pari. Gribald. de jure accresc. reg. 16. & 41. Menchac.*

*succ. creat. §. 10. n. 154. Grass. sent. §. jus accrescendi, quaest. 13. num. 3. & quaest. 6. n. 3. Tholos. syntagm. lib. 46. part. 3. n. 25. in cap. 11. Surd. cons. 211. vers. quibus tamen, lib. 2. Ut tamen distinctè & delucidè percipias adverte quod isti vocati per nomen collectivum universale, utpote familiae, universitatis, vel per nomen collectivum nominale, utpote filii, liberi, nepotes, descendentes, agnati, cognati, liberti, servi, consubrini, & similia ut distinguit, & docet insign. *P. Barb. part. 3. rubr. n. 8. ff. solut. matrimon. vel per nomen universale omnes; vel numerale duo, vel tres utpote lego omnibus filiabus, vel libertis meis; vel lego duobus, vel tribus filiabus, vel libertis meis fundum Tufculanum: semper in jure considerantur tanquam unum corpus: ut in colectivo universali, probat. L. grege ff. leg. 2. & in colectivo nominali, L. si ex toto 8. §. fin. ff. leg. 1. dict. L. grege vers. idem L. quoties à contrario sensu ff. leg. 2. L. quod dicitur 86. L. scire debemus 29. vers. sed & familiae ff. de verborum, & ubique doctores. Mench. succ. creat. §. 10. n. 154. & 157. Morquech. de divisione bonorum, lib. 4. cap. 1. n. 19. L. si quis Attio cum seq. ff. usufruct. accr. Et de colectivo universali (omnes) probat dict. L. scire debemus, vers. & omnes Bart. in L. hoc art. n. 3. ff. haered. inst. Joan. Imol. in L. si pluribus, n. 2. ubi Cuman. ff. leg. 1. Pin. in rubrica de bon. mat. part. 2. col. pen. & fin. Et de numerali duo, vel tres, L. in executione 65. §. pro parte ff. de verb. L. cum stichus ff. solut. Bart. in dict. L. si ex toto §. fin. ubi Imol. n. 1. Aret. n. 6. Cuman. in lectura ff. leg. 2. Communis ex Iasone per text. ibi in dict. §. fin. num. 5. & 15. Ripa n. 12. Mench. dict. §. 10. n. 160. ad fin. Atque ita cum tamquam unum corpus, & loco unius considerentur: nequaquam inter eos potest considerari portio deficiens: sicut non confi-**

consideratur si uni tantum legatario legatur: nam etsi de filiabus, liberis, & similiter vocatis aliqui deficient, adhuc remanet corpus illud non secus, quam si omnes superstites essent: & non data portione deficiente non est, in quo considerari possit accrescendi jus, quod datur in portionibus deficientibus: Imò potius potest merito tentari quod inter eos detur jus non decrescendi, siquidem isti collectivi non ab initio, sed magis per concursum faciunt partes, & quicumque de eis concurrat legatum insolidum consequetur: & sermo testatoris omnibus, & cuicumque prima facie solidum legare videtur aliis supervenientibus partes ab aliis abstrahentibus, ut ex aliorum concursu legatum minuatur, & decrescat. *L. unica §. ubi autem, vers. hæc autem, Cod. cad. toll. & aperte probat. L. qui quartam §. fin. ff. leg. 1. L. utrum ff. reb. dub. post Alex. Ripa in dict. L. reconjuncti n. 70. Duar. jure accresc. lib. 1. cap. 1. Grass. §. jus accresc. qu. st 8. num. 5. Mench. dict. §. 10. n. 154. & seqq.*

2 Et ita facile intelligitur. *L. si quis Attio ff. usufr. accresc. L. unica, Cod. quando non pet. part. L. si qua mulier, Cod. ad Senat. consult. Tertyl. auth. hæc ædificati §. his illud, & ibi Bald. Cod. secund. nupt. Mar. Soc. cons. 139. num. 34. tom. 1.* Et quæ utrobique doctores circa jus accrescendi inter collectivè vocatos. Et ita etiam de istis collectivis potest intelligi, & exemplificari. *L. si plane, in fin. principii ff. leg. 1.* Et facile procedit textus alias difficilis, in *L. si quis legata 53. §. fin. ff. cond. & demonst.* ubi labolenus in hæc verba, *duobus eadem res si hæredi centum dedissent legata est, si alter ex his quinquaginta dederit, partem legati consequetur, & partem ejus, qui non dederit alteri cum sua conditione adcrefcit.* Vides textum quem si intelligas agere de duobus verbis conjunctis,

qui faciant partes ab initio, inter quos datur jus accrescendi sequitur absurdum contra omnia supradicta, nempe quod portio ejus, qui non adimplevit conditionem accrescat per jus accrescendi, quod omnino repugnat, & nequaquam potest admitti quia non adimpleta conditione portio illa remanet acsi de ea dispositum non esset, invalida à principio, & pro non scripta, quæ nequaquam accrescit ut *infra illatione 23. versiculo patet 6.* Si autem intelligas de duobus collegatariis vocatis ad eandem rem, sive disjuncti sive conjunctis eo modo, quo faciunt partes per concursum, & inter eos detur jus non decrescendi, in quo non requiritur validitas antea retro in portione, & quævis portio ex defectu conditionis, vel quavis alia causa invalida, & pro non scripta semper non decrescit, adhuc dure obstat siquidem textus decidit quod portio non adimplentis conditionis adcrefcit alteri cum suo onere, & in jure non decrescendi notum est quod portio sine onere accrescit, seu non decrescit.

3 Sed nihilominus textus facile procedit si attendas quod ibi principaliter deciditur quod in ejus specie conditio de dando impossita pluribus potest dividi, sicut & in *L. si cui fundus ff. condit. & demonst.* & in reliquis, de quibus minus principaliter agitur, debent præsuponi, & considerari termini habiles, & de duobus ad legatum vocatis per nomen univiale (duo) verbi gratia lego duobus filiis, vel duobus libertis meis fundum sub conditione si alter ex iis quinquaginta dederit: qui duo cum faciant unum corpus, & eisdem tamquam uni videatur legatum, & faciunt partes per concursum: & inter eos detur jus non decrescendi, meritò etiam si unus ex defectu conditionis vel quavis causa non concurrat per jus non decrescendi integrum legatum obtinebit alter, & ab eo non decrescit portio ejus, qui

qui non dederit: & applaudit huic intellectui nullam fieri in textu de conjunctione, mentionem, quæ fit in *L. si duobus res conjunctim*, ff. leg. 1. & considerat *Duar. in L. plane §. si duobus* ff. leg. 1. Et ideò accrescit onus etiam cum portione contra naturam juris non decrescendi, quia in eis collectivè conjunctis, tamquam uni corpore fuit onus, & conditio imposita: & quanvis in unoquoque possit dividi dimidia pars conditionis pro dimidia portione legati: tamen ad hoc ut integrum legatum obtineat integrum onus impleri debet, quia & integrum legatum, & integrum onus unicuique fuit impositum; & in onere sicut in legato faciunt partes per concursum, etsi unus tantum concurrat, iste integrum legatum consequetur, & ad integrum onus tenetur. Attamen si amas agere textum de jure accrescendi, & de duobus ad eandem rem conjunctis, qui faciant partes ab initio: facilè evitabis difficultatem deductam ex invaliditate dispositionis ob non impletam conditionem: respondetur enim quod portio illa à principio extitit, & valuit quia conditio duobus filiis tamquam uni corpori fuit imposita, & si alter integre impleat, verum est dicere, quod conditio non deficit, & valuit integrum legatum, & portio illius, qui non adimplevit, accrescit alteri quia valida est in adimplemento alterius.

4 Itaque intellige supradicta procedere quando agitur inter ipsosmet collectivos, ut ita respectu ipsorum met considerentur tamquam unum corpus quicquid aliter *Ripa in dict. L. reconjuncti*, num. 55. & inter ipsos non possit considerari portio deficiens, nec dari jus accrescendi: secus erit respectu alterius cum quo jungantur, in specie *dict. L. si quis Atrio*, & seq. *L. interdum* 14. ff. de hered. inst. verbi gratia fundum Traianum Titio, & filiis fratris do le-

go, tunc enim filii collectivè vocati faciunt unum conjunctum, & Titius alterum, *Morquech. dict. lib. 4. cap. 1. n. 20.* & portio collectivorum si omnes deficient accrescit Titio sicut & portio Titii si deficiat accrescit collectivis: atque ita collectivis istis tamquam uno conjuncto consideratis facile percipies quando respectu Titii venient per jus accrescendi, & quando per jus non decrescendi: quia si cum Titio jungantur eo modo, quo faciunt partes ab initio dabitur inter eos jus accrescendi: & ita procedit. *L. si duobus* 16. §. *si Titio* ff. leg. 2. Si vero ita jungantur, ut faciunt partes per concursum dabitur inter eos jus non decrescendi: & ita potest intelligi, & exemplificari *dict. L. utrum* ff. de rebus dub. & ita ad nostram materiam facile procedunt ea, quæ de collectivis post *Bart. Jason. n. 79.* & 89. & in *L. reconjuncti ubi doctores*, *Duar. d. cap. 9.* & *lib. 1. cap. 7. col. 3.*

5 Quid autem dicendum sit quando nomen collectivum apponitur respectu rerum, non verò personarum, & pluribus legantur plures res colectivo nomine conjunctæ, sive universali grex, sive nominali, vel numerali? & facillimè dicendum est quod res collectivè legatæ faciunt unum legatum, quod pro parte non potest acceptari, nec pro parte repudiari, *L. si ex toto §. fin.* ff. leg. 1. *L. grege* 6. *L. quoties* 2. ff. leg. 2. *Menchaca dict. §. 10. num. 154.* & 157. Etsi ad legatum istud jungantur plures collegatarii, qui faciant partes ab initio, & portio antea retro valida deficiat accrescit conjuncto: si vero faciunt partes per concursum, & alter non concurrat ejus portio non decrescit à conjuncto qui concurrat.

## S U M M A R I A.

I **I**ntellectus. *L. hujusmodi §. quibus*, ff. de leg. 2.

I *Dij-*



- 1 Distributiva inducunt separationem etiam inter conjunctos verbis.
- 2 Intellectus. L. qui quartam. §. fin. ff. leg. 2.
- 2 Jus accrescendi non datur in legato relicto filiabus pro qualibet una summa centum.
- 3 Intellectus. L. quid ergo, §. si quis duos, ff. de legat. 1.
- 3 Jus accrescendi non datur quando legatur pluribus pro qualibet centum nomine dotis, si alter ante matrimonium decedat.

I Nfertur octavo principaliter intellectus ad L. hujusmodi 86. §. quibus, ff. leg. 1. ubi Julius in hæc verba. Quibus ita legatum fuerit Titio, & Mævio singulos servos do lego. Constat non concursuros in eundem servum, sicut non concurrunt cum ita legatur Titio servum do lego: Mævio alterum servum do lego. Ex hoc textu colligunt doctores quod nomina distributiva, singuli, quilibet, & similia, si concipiuntur respectu rerum legatarum in forma de qua hic inducunt separationem etiam inter conjunctos verbis; quia separata res cuilibet assignatur, nec concurrunt ad eandem rem, sed ad diversas, & non faciunt ad eandem rem partes ab initio, nec per concursum: & idem inter eos cessat jus accrescendi, & jus non decrescendi, L. 1. ff. usufruct. accrescend. Baro in nostro §. si eadem in principio ubi Balduin. Ang. Aret. n. 6. & 3. Minsyng n. 3. Porcus n. 18. Fas. in dict. §. quibus ita. Ripa in dict. L. reconjuncti, n. 21. Alc. n. 28. & 34. Gribald. reg. 3. ff. leg. 3. Duar. lib. 1. de jur. accrescend. cap. 9. 4. 5. & 6. Mantic. de ult. volunt. conject. lib. 10. cap. 3. n. 29. Peregr. de fideicom. art. 9. n. 2. Mench. suc. creat. §. 10. n. 114. Decian. resp. 73. n. 11. lib. 2. Faciunt ea que de distributivis Bart. in L. hoc articulo, n. 3. ff. hered. inst. Imol. in L. si pluribus, & ibi Cuman. ff. leg.

2. & in L. si ex toto §. si ita legatum in lectura. Iason. n. 4. Et Imol. n. 2. ff. leg. 1. Iason. in L. penult. n. 3. Cod. impub. & aliis D. Pichard. in nostro §. Si eadem, n. 38. quod patet ex nostris regulis secundum quas portio deficiens tum demum accrescit, seu non decrescit quando deficit inter collegatarios ad eandem rem conjunctos, qui faciant partes ab initio, seu per concursum, quod nequaquam contingere potest inter vocatos ad diversas res: attamen quando nomina hæc distributiva concipiuntur respectu collegatariorum in specie de qua in L. si fundum 83. §. his verbis ff. leg. 1. dabitur inter collegatarios jus non decrescendi, ita ut si uterque vixerit utrique: si alter decedat alteri totum debebitur. L. id quod 26. juncta L. Titius 24. ff. hered. inst.

2 Et hinc venit intelligendus textus in L. qui quartam §. fin. ff. leg. 1. ubi si quis unam summam filiabus legaverit, ut etiam de posthuma sentiret: si ea non est nata superstiti solidum debebitur, ut scilicet, procedat quando una summa filiabus legata sit, non vero quando pro qualibet earum una summa legatur: tunc enim inter eas non est jus accrescendi (si inter collectivè conjunctos considerari potest) nec jus non decrescendi: propter vim, & naturam distributivi, quod diversa, constituit legata in unaquaque filia, ut per Bart. Bald. Nicol. de Neapol. Raph. Cuman. & Paul. Castr. per textum ibi in dict. §. quibus. Imol. & Alex. in hoc §. fin. Ang. cons. 11. incipit Servitius notarius: & ab ista Bartoli doctrina nemo unquam discrepavit ut dicit Iason. in dict. L. reconjuncti, n. 104. & seq. qui dicit communem in dict. §. quibus, quos & alios refert Mench. suc. creat. §. 10. n. 150. Alc. in dict. L. reconjuncti, n. 34. Duar. jur. accresc. lib. 1. cap. 6. Menoch. præsump. 149. n. 1. & 4. lib. 4. Simon de Præst. de interp. ult. volunt.

*lunt. lib. 3. dub. 5. solut. 3. num. 18. ex vers. aut igitur Francisc. Barrius de suc. test. & intest. lib. 13. tit. 1. n. 6.* Nemo enim dicet in hac specie summam legatam pro posthuma, quæ nata non est, cum altera summa insolidum superstiti filiæ deberi: quicquid involvat *Mench. ubi supra num. 154. in fin. & seqq.* attamen sentit negative cum communi *num. 157. 159. & 160. ubi vide.*

3 Hinc etiam venit intelligendus *text. in L. quid ergo 56. §. si quis duos ff. leg. 1. & ad jura similia in quibus fit legatum per distributivum (singulos, unumquemque, vel quemlibet) & confirmatur id quod consuluit Paul. Castr. in cons. 406. num. 1. lib. 2. Rub. cons. 52. n. 6.* quod si quis legat pluribus nomine dotis pro quolibet centum, vel similiter, quod portio decedentis ante matrimonium nec accrescit, nec non decrescit reliquis; quia propter distributivum censentur omnino disjuncti, & vocati ad diversas res. *Bart. in L. hujusmodi §. quibus n. 2. ff. leg. 1. Rip. post alios in dict. L. reconjuncti, num. 70. & seq. Alex. resp. 11. n. 2. Sylvestr. verb. legatum 1. n. 5. Bertach. verb. jus accresc. n. 19. & 63. post infinitos, Menoch. lib. 4. præsumpt. 149. n. 1. Simon. de Præst. interpræt. ult. volunt. lib. 3. dub. 5. solut. 3. n. 18. vers. aut igitur si dicatur Grassus sentent. §. jus accresc. quæ est. 8. n. 5. Surd. cons. 31. n. 38. Mantic. de conjectur. ult. volunt. lib. 10. cap. 3. n. 29. post alios Peregr. de fideicom. art. 9. n. 2. Francisc. Barr. ubi supra n. 6.* Et venit notandum quicquid indistincte dicit *Palat. repet. cap. per vestras not. 3. cap. 24. n. 8.* quod & alia ratione potest confirmari quod non accrescat portio nomine dotis relicta etiam si deficiat inter conjunctos qui faciant partes ab initio; nempe quia dos data censetur sub conditione si matrimonium sequatur. *L. item quia §. 1. ff. de pact. L. 3. ff. de jure dot. L. ex-*

*traneus ff. causa data:* quæ conditio non sequuto matrimonio deficit, & ejus portio antea retro invalida, & pro non scripta non accrescit, & juxta hanc rationem non recte procedunt ea de quibus post *Bald. Mantic. ubi supra n. 28.* Et in prædicta Pauli resolutione obiter tentandum venit, quod inter conjunctos verbis, non etiam re in summis legatis non datur jus accrescendi, nec non decrescendi, prout sentit *Mantic. n. 39. & latius infra illation. 24. diffetent. 1. & different. 2.*

### S U M M A R I A.

- 1 **I**ntelligitur celebre in materia principium ex quo emanarunt tot errores Doctorum.
- 2 Portio ut accrescat requiritur quod deficiat omnino, & sit valida antea retro.
- 3 Difficile, & herculeum nodum in materia juris accrescendi unde emanaret, & corrigitur erronea communis Bartoli distinctio.
- 5 Bartoli distinctio in materia reprobatur.
- 5 Facere partes in materia juris accrescendi quid significet penes Jurisconsultos.
- 5 Intellectus *L. si duobus §. fin. L. plane §. si conjunctim, §. si duobus, L. hujusmodi, §. si Titio ff. leg. 1. L. si Titio, L. fin. §. Seio ff. leg. 2. L. quidam §. fin. cum duabus sequentibus, ff. de rebus dub.*
- 5 & 6 Faciens partem non impedit jus accrescendi, impedit tamen jus non decrescendi.
- 7 Consequentia non recte sequitur ex illegitimo principio.
- 7 Sancius est etiam cum labore ex verbis Jurisconsultorum mentem eorum percipere.

1 **I**nfertur nono notabilis intelligentia ad celebre principium

cipium unde ortæ sunt omnes difficiles difficultates, & in extricabile labyrinthum in materia juris accrescendi, nempe quod non accrescit portio non deficiens omnino, & ipso jure, defumptum *ex gloss. verbo non pertinere, in L. his consequenter §. 1. ff. familiae erisc. & gloss. verb. jurasse, in L. si duo patroni, ff. de jure jur. receptis ex Iason. in L. plane §. si conjunctim, n. 13. & 14. ff. leg. 1. & aliis quos cumulat suo more Tiraquell. in L. si unquam, verb. revertatur, n. 285. Corneus. §. in primo ubi Fulgos. n. 2. Cod. cad. toll. Alciat. in L. reconjuncti, n. 43. & 47. & ibi Politus n. 48. Mench. Jucc. creat. §. 10. n. 117. & n. 121. in fin. & n. 125. Tholos Syntagm. part. 3. lib. 46. cap. 11. n. 13. post multos Guttierr. in L. unic. num. 40. Cod. quando non pet. part. Faber. in nostro §. si eadem ubi Ang. Balduin. n. 5. vers. defecerit D. Pichard. n. 58. Corneus. in L. unica ubi Fulgos. n. 2. Cod. cad. tell. Cabalinus tract. de individ. part. 3. n. 574. & n. 576. Duen. reg. 177. lim. 4. Paul. Castr. conf. 52. n. 2. part. 1. Manuel à Cost. L. cum tale, §. si arbitrari lim. 4. n. 8. ff. cond. & dem & §. posthumus, vers. quanvis, n. 18. Sarmient. L. si Titio & L. Proculo ff. leg. 2. Simon de Præt. lib. 3. de interpret. ult. vol. dub. 5. solut. 3. n. 9. Francisc. Barr. suc. test. lib. 13. tit. 8. n. 10.*

2 Quod principium quanvis quasi inutile, attamen verissimum est in sensu negativo, utpote portio quæ non defecit sed collegatario quæ sita fuit non accrescit conjuncto in acquisitione enim non datur jus accrescendi, de quo nullus dubitat notasti *supra illation. 2.* non tamen verum est in sensu affirmativo ita ut accrescat portio eo ipso quod omnino, & ipso jure vacat: ratio est quia potest vacare omnino, & ipso jure, & esse invalida antea retro, & ita non defecit, nec accrescit, siquidem ex nostra regula requiritur quod valida antea retro deficiat, ut accrescat.

3 Dixi quod ex hoc principio ortæ sunt omnes in materia difficiles difficultates quia *Bart. & Doctores* omnes de hoc principio non bene deducto, nec bene intellecto fecerunt regulam generalem, & cum ea decidunt conciliando jura, ut illa in quibus datur jus accrescendi procedant ex eo quia portio defecit omnino, & ipso jure: at vero illa in quibus non datur jus accrescendi procedant ex eo quia portio non defecit omnino, & ipso jure: & cum jura in portionibus antea retro validis decident jus accrescendi: cruciantur Doctores circa inveniendam rationem quare omnino, & ipso jure deficient portiones, ut ita juxta eorum regulam accrescant; at vero cum jura in portionibus antea retro in validis, & pro non scriptis negant jus accrescendi, *ut patet infra illatione 23.* misere cruciantur etiam Doctores in demonstranda validitate dispositionis saltem de jure naturali, (*prout infra dicta illatione 23. versiculo ex hac resolutione patet 1.*) ut sic portio teneat in persona conjuncti, nec sit deficiens omnino, & ipso jure & non accrescat.

4 Hinc venit Bartoli cum præcitatatis Doctoribus communiter recepta distinctio, quæ ubique distinguit casus, & conciliat jura, dicendo, in iis quibus non datur jus accrescendi, quod conjunctus, in cujus persona erat invalidum legatum, habuit jus retentionis, & idè non defecit portio omnino, & ipso jure, & non accrescit: & in aliis in quibus datur jus accrescendi, quod conjunctus non habuit jus retentionis, & idè defecit portio omnino, & ipso jure, & accrescit: & ita ponunt summarium in *L. hujusmodi 86. §. Si Titio ff. leg. 1.* & in aliis juribus similibus, qui non admittitur ad partem jure actionis facit partem si habeat jus retentionis; quem textum sic conciliant cum *lege plane §. si duobus ubi etiam Bart. Alex.*

& Doctores ff. de legat. 1. & sic conciliant cum aliis juribus, ut videbis infra illatione 12. & illatione 23. versiculo ex hac resolutione patet 1. ex numer. 17.

5 Hinc etiam provenit distinctio qua Bart. Bald. Paul. & Doctores in dict. L. plane §. si conjunctim, distinguunt quod qui partem facit impedit jus accrescendi, Bald. in L. unica n. 15. Cod. quando non pet. part. Ripa in dict. L. reconjuncti, num. 55. col. 2. in fin. & n. 140. Alc. n. 47. & 53. Angel. Aret. in nostro §. si eadem, n. 2. ubi Faber. Bald. vers. alio quoquo modo, num. 5. & vers. defecerit, n. 5. D. Pichard. n. 34. in fin. Grassus §. jus accrescendi, quest. 16. Mantie. de conject. ultim. volunt. lib. 10. cap. 3. n. 22. & 23. Gribald. in mater. jur. accrescend. reg. 57. & 58. Et ideo Bart. & Ripa dict. n. 140. cum cæteris Doctoribus in dict. L. si duobus in principio, & in dict. §. si conjunctim, in dict. §. si Titio, in L. si Titio 7. ff. leg. 2. & in aliis juribus sumant quod isti, quorum portiones non accrescunt faciunt partem, quasi dicant impediunt jus accrescendi: at vero in dict. L. si duobus, §. fin. & in dict. §. si conjunctim, primo responso, & in dict. §. si duobus in L. quidam, §. fin. cum duobus sequentibus ff. rebus dub. sumant quod isti quorum portiones accrescunt non faciunt partes: & ad id sentit gloss. verbo expresserit in dict. L. si duobus, §. fin. dum dicit textum probare quod ille qui non admittitur ad partem non facit partem, id est non impedit jus accrescendi: atque ita penes Doctores pro indubitato est, quod collegatarii facientes partem impediunt jus accrescendi, at vero collegatarii non facientes partem non impediunt, idque ea ratione quia juxta eorum regulam; & ut illi ajunt, faciendo partem retinent, nec deficit portio omnino, & ipso jure, & non accrescit: at vero non faciendo par-

tem deficit portio omnino, & ipso jure, & accrescit; cum autem Bart. & Doctores videant in dict. L. si duobus in principio, & in dict. §. si conjunctim, & in dict. §. si Titio, & in dict. L. si Titio, & similibus non dari jus accrescendi in portionibus conjunctorum in quibus non constitit legatum, & qui (ut illi sentiunt) non poterant facere partem acquirendo, ita ut impedirent portionem deficere omnino, & ipso jure, misere crutiantur in mille specialitatibus, & subterfugiis, ut patet de summariis, & lecturis; at vero cum videant in dict. L. si duobus §. fin. dict. §. si duobus, dict. L. quidam §. fin. cum similibus dari jus accrescendi in portionibus validis, & quæ consistunt in persona conjuncti, qui facit partem, crutiantur etiam miserrime ut ex illis videri licet: nec perceperunt illum loquendi modum Jurisconsultorum, qui quando testator legavit conjunctis eo modo, quo detur jus accrescendi dicunt quod illi conjuncti faciunt partem sive ad legatum admittantur, sive non, dict. §. si Titio, dict. L. si Titio, dict. §. si conjunctim, L. fin. §. Seio ff. leg. 2. L. utrum in principio cum antecedentibus ff. rebus dub. & passim, quasi dicant faciunt partem ab initio, id est dividunt legatum ab initio, & testator vivus est legare utrique suam portionem ab initio divisam: & quanvis non solum partem faciant ii, qui admittuntur, & in quibus constitit legatum: sed etiam ii, qui non admittuntur, & in quibus non constitit legatum, attamen faciunt partem diversimode: nam illi, in quibus constitit faciunt partem ut sibi acquirant, si volunt: at si repudiant, vel vivo testatore decedant, vel alio quoquo modo deficient accrescat conjuncto quia à principio valide legata fuit portio: & hac ratione procedunt dict. L. si duobus, §. fin. dict. §. si conjunctim, in primo responso, dict. §. si duobus, dict. L. quidam

quidam §. fin. cum sequentibus, & similia jura ut infra suis locis. At vero isti in quibus non constitit, faciunt partem non ut sibi acquirant siquidem non admittuntur, & incapaces sunt, & eorum portiones invalidæ à principio; sed ut unicuique sua divisa portio legata videatur, & dividant ab initio legatum, & cesset jus accrescendi: quia eorum portiones invalidæ à principio non sunt deficientes, nec possunt accrescere, sed remanent penes eos, à quibus derelictæ sunt: & hac ratione procedunt *dict.* §. si conjunctim in 2. responso, *dict.* §. si Titio *dict.* L. si Titio, & similia jura; & hæc est vera conciliatio: & per currendo jura de quibus *gloss. verb. pars in dict.* §. si Titio, reperies quod omnes isti conjuncti, in quibus à principio non constitit legatum, & qui non admittuntur, faciunt partem *juxta dict.* §. si conjunctim, ut cesset nec detur jus accrescendi: at vero isti in quibus constitit, & qui admittuntur faciunt partem, quam sibi acquirunt si perveniant ad legatum, si vero spernant, vel vivo testatore decedant, vel alio quoquo modo deficient, portio deficiens accrescat conjuncto.

6 Et hoc (prout notasti in præludiis *differentia* 11.) solum reperies in conjunctis, in quibus viget jus accrescendi; ii enim (ut dicunt Jurisconsulti suo loquendi modo) faciunt partem ab initio, siue consistat, siue non consistat legatum, quia unicuique pars tantum legatur à principio: non vero reperies in iis conjunctis, siue disjunctis in quibus vel ex modo disjunctæ conjunctionis, vel ex natura rei viget jus non decrescendi: ii enim non dicunt Jurisconsulti illo modo, quod faciant partem simpliciter, sed aliter, & aliter significant quod per concursum à priori abstraunt, & legatum dividatur, & minuatur. L. unica §. hæc autem fieri sancimus, Cod. de cad. toll. quia in

illis non pars, sed integra res ab initio unicuique insolidum legatur: & faciunt partes per concursum: at vero illi faciunt partes ab initio.

7 Et ex hoc Jurisconsultorum loquendi modo amplius confirmatur nostra secunda generalis regula, quam initio proposuimus, quia siquidem in jure accrescendi conjuncti ad unam, eandemque rem faciunt partem, & dividunt legatum ab initio recte patet quod si in unius persona de istis conjunctis sit invalida dispositio: ejus pars non dilibatur ab hæreditate nec recte dicitur legata, & tamquam de re de qua testator non disposuit non accrescit, sed remanet ei, à quo derelicta erat, vel hæredicum universa hæreditate: at vero si valet dispositio ejus pars remanet ablata ab hæreditate, dicitur legatum, & ideò si deficiat accrescit, & acquiritur conjuncto: atque ita jam patet quod *Bart.* & *Doctores* de hac glossarum doctrina non recte percepta faciendo principium, & regulam generalem de materia juris accrescendi fecerunt deficientem, & herculem nodum, quod cum dissolvere non possent in mille difficultates scinderunt: nam quæ errato, & malo inchoacta sunt principio erratos, & omnino difficiles fortiuntur exitus: & in principiis livissimus commissus error in immensos, atque in extricabiles labyrinthos excrescit: & quæ cum hoc principio, & doctrina bene percepta jam remanet facilis intellectui, qui si acquiescat cum hac veritate inventa ab hinc ultra in ea tamquam in scyrpo nullus reperietur nodus, nam quæ vero, & facili inchoacta sunt principio veros, & faciles fortiuntur exitus: & ideò in discursu operis non curabe integre refellere intellectus, quos Doctores præstant ad jura, siquidem omnes patiuntur hoc errore: & supponunt quod facientes partem impediunt jus accrescendi: & quod datur jus accrescendi

cendi in portionibus omnino invalidis deficientibus: & toti sunt supposito hoc absurdo in resolvendis quaestionibus, & conciliandis juribus cum mille aliis absurdis, quæ necesse est ex illo sequantur, dato enim in supposito seu antecedenti uno absurdo quidquid ex eo sequitur absurdum est: nulla enim recta consequentia fieri potest ex illegitimo principio: & hac ratione *Duar. Baro, & Govea*, qui rectius hanc materiam juris accrescendi perceperunt sine Bartolo, & Doctoribus eam (quanvis breviter, & subtilissime) tractavere pro evitando labore de eorum absurdis percipiendis, & refellendis: & nunc comperies quod docet *Baro de individuis lib. 2. cap. 3. Carpentoratensis & Ant. de Leon* uterque in sua præfatione, quam sanctius sit potius cum labore ex ratione, ex verbis jurium mentem consultorum percipere, quam in fide, & autoritate Doctorum sine labore eorum resolutiones quasi pythagorica lege magis credere: seu volatum ad morem avium sine consideratione sectari ut loquar cum *Molin. de primogenit. lib. 2. cap. 8. n. 33.*

## S U M M A R I A.

- 1 cum seq. **I**ntellectus L. plane § si duobus ff. de legat. 1.
- 8 *Conjuncti per nomen collectivum numerale faciunt unum corpus: nec in eis datur portio deficiens, nec requiritur validitas antea retro ut portio accrescat.*
- 9 *Hæredi à semetipso inutiliter legatur, nec hæres à semetipso capere potest si non repudiat hæreditatem.*
- 23 *Si autem repudiat, nec ei datus sit substitutus capit à cohærede.*
- 9 *Dispositio valida à principio non amittit validitatem licet postea veniat ad statum inutilem.*
- 9 *Causa juris accrescendi quanvis cesset, non proinde cessat jus ac-*

*crescendi jam productum inesse.*

- 11 *Intellectus dict. §. si duobus, vers. Inde dicitur.*
- 11 *Actio, & passio in naturalibus non possunt esse in eodem subjecto, nec in ejus imitatrice arte de jure actio activa, nec obligatio passiva non possunt insimul esse in eadem persona.*
- 11 *Intellectus L. Frater à fratre, ff. cond. indeb.*
- 12 *Intellectus L. ab omnibus 107. §. si Attio, ff. leg. 1. & L. qui hæredi, §. Plautius, ff. cond. & dem.*
- 13 *Intellectus L. Titia 35. §. Lutus Titius ff. leg. 2.*
- 13 *Intellectus text. in L. Lutus 90. §. quisquis 1. ff. leg. 2. L. 1. §. si ex fundo ff. de hæred. inst.*
- 17 *Intellectus L. legatum 119. §. 1. ff. leg. 1.*
- 20 *Intellectus L. filius quem habentem Cod. de fam. er sc.*
- 23 *Hæres non potest capere plegatum à seipso, & ideò quicquid ab eo sibi relinquatur cadit in hæreditatem, & hæreditatis jus sequitur.*
- 23 *Falsidia deducitur ex plegato pecuniæ quia in quartam computatur.*
- 25 *Intellectus L. plane, §. plane, ff. leg. 1.*
- 25 *Hæreditas adita, & acquisita definit esse defuncti, & fit propria acquirentis.*

**I**nfertur 10. intellectus ad L. plane 34. §. si duobus, ff. leg. 1. ubi Ulpianus in hæc verba. Si duobus sit legatum, quorum alter hæres institutus sit: à semetipso ei legatum inutiliter videtur, ideoque quod ei à se legatum est ad collegatarium pertinebit. Contra hujus textus decisionem in surgere videntur omnia supradicta: nam quia dispositio in hæredis persona inutilis erat, ideò videbatur dicendum quod ejus portio non debet accrescere collegatario: ita sentit *Govea tract. de jur. accrescend. in principio vers. hoc autem ibi inutile prorsus*

prorsus est cum eundem heredem; & legatarium juris ratio non permittat: sentit, & cruciatur ibi *Duar.* qui veram textus percepit difficultatem, quam ponit in eo quod *Ulpianus* respondit quod idem quod à se inutiliter legatum est ad collegatarium pertinet, & accrescet, cum imò potius contrarium videbatur dicendum, & quod ad collegatarium dimidia legati pars sola pertinebat, quia altera portio inutilis in hærede non dicitur deficiens, nec accrescit; & idem difficultate pressus *Duar.* anxie laborat circa demonstrandam in portione hæredi relicta validitatem, qua data merito talis portio si eidem hæredi non acquiratur deficiens erit, & accrescit collegatario.

2 Attamen (pro interim omis-  
sis iis quæ *Duarenus*) convenit adducere contra hunc textum difficultates, quas perceperunt *Bartolus*, & doctores in præsentia. Et primò videtur obstare *L. hujusmodi §. si Titio, ff. leg. 1.* ubi cum legatus esset *Stichus Mævio*, & *Titio* ejus domino debetur tantum pars *Stichi*, & portio *Titii* inutilis non accrescit, quod ad eò contrarium per doctores in decisione cum *dict. §. si duobus*, ut prorsus antinomial dicant. Secundo ex adverso fortiter obstat *L. fin. §. Seio, ff. leg. 2.* ubi ad unum legatum dantur conjuncti legatarius, & hæres, & tamen portio hæredis non accrescit collegatario conjuncto, quæ decisio difficilis antinomia reputatur cum *dict. §. si duobus*. Et denique non minus fortiter obstat *L. si quis Attio, ff. usufruct. accresc.* ubi legatum usufructus collegatario, & hæredibus relictum dividitur inter eos. Propter has difficultates quasi repugnantes textus iste varios, & repugnantes patitur intellectus.

3 Primo loco *Bart. Ang. Paul. Florian. & Alex* in *dict. §. Si Titio, iidem in d. §. si duobus, Ang. in conf.*

294. incipiente *Petrus testator. Porcus* in nostro §. si eadem, n. 12. *Faber. n. 2. Balduin. verso alio quequo modo, num. 2. & in fin. D. Pichard. num. 87. Ang. Aret. n. 4. Gribald. in mat. jur. accrescend. reg. 58. & 57. Rip. in L. reconjuncti, n. 140. ff. leg. 3. Mantica de conject. lib. 10. cap. 3. n. 22. Simon. de Præf. interpret. ult. vol. lib. 3. dub. 5. solut. 3. n. 17.* In ea fuerunt opinione ut existimarent *dict. §. si duobus procedere in eo*, qui non habet jus retentionis: nec admittitur ad partem: & tunc non faciat partem collegatario, nec impediatur jus accrescendi: at vero *dict. §. si Titio*, procedat in eo, qui habet jus retentionis etiam defacto: & tunc conjunctus licet ipse non admittatur ad partem faciat partem, & impediatur jus accrescendi, quem intellectum sentit *gloss. in L. ab omnib. §. si Titio ff. leg. 2. Zaz. in suis singularibus, p. 102. in fin. dicit magis comunem Mench. creat. §. 10. n. 103. ubi eum reprobatur.* Sed omisso absurdo quod facientes partem, & habentes jus retentionis impediatur jus accrescendi, non sic si non faciant partes, nec habeant jus retentionis, de quo absurdo *supra illation. 9.* & ultra adducta per *Menchacam reprobatur etiam ex eo quia si §. si duobus procedit* (ut tenent Doctores) in eo, qui non habet jus retentionis in re legata: textus ergo ejus contrarius in *dict. §. Seio*, debet procedere in eo, qui habet jus retentionis, sicut procedit (ut sentiunt Doctores) *dict. §. si Titio*, quod tamen non est ferendum siquidem in *dict. §. si duobus*, & in *d. §. Seio* legatur portio hæredi collegatario, & non video quare in *dict. §. si duobus* hæres non habet jus retentionis, & in *§. Seio* habeat.

4 Secundo loco *Christ. de Castell.* qui vocitari solet princeps subtilitatum in *d. §. si Titio*, intelligit *dict. §. si duobus* continere impossibilitatem in legato, quia sibi legari non potest,

test, & ideo tale legatum respectu hæredis dicitur pro non scriptum, & consequenter conjuncto accrescit, ut ibi, & in *L. unic. §. in primo, Cod. cad. toll.* refert, & reprobatur post *Iasonem Mench. ubi supra n. 109.* & ultra adducta per eosdem rejicitur etiam ex eo quia si *§. si duobus* continet impossibilitatem, & ideo accrescit: etiam *§. Seio* eandem continet impossibilitatem, & tamen non accrescit. Deinde quia erronee præsupponit legatum pro non scriptum accrescere conjuncto, quia veritas in contrarium est, nec in *d. §. in primo* probatur quod pro non scripta portio accrescit, quanvis ad id per omnes Doctores allegatur, ut apparebit *illatione 23.* ubi de ejus vero intellectu.

5 Tertiò venit intellectus de quo *Mench. d. n. 102.* qui tenet *d. §. si duobus procedere*, ex eo quia legata fuit testatoris res, quæ facile recepit augmentum juris accrescendi: at vero *§. si Titio* procedat in legata re aliena quæ jus accrescendi recipere non debet, quem refert, & reprobatur *Francisc. Barrius suc. test. & intest. lib. 13. tit. 1. de jur. accrescend. n. 7.* qui intellectus continet quid divinativum, siquidem in *dict. §. si duobus*, non constat quod res legata sit testatoris, & obstat fortiter *d. §. Seio*, ubi non constat quod res sit aliena, & tamen in eo non datur jus accrescendi, nec Jurisconsultus in *d. §. si duobus* decidit quod ideo portio hæredis accrescat, quia legata fuit res testatoris, nec in *d. §. si Titio* decidit quod ideo non accrescit quia legata fuit res aliena: & ideo venit rejiciendus iste intellectus, quem verissimum, & planissimum dicit ipse *Mench. d. num. 102. 113. & 110. cum seqq.* ubi refutat intellectum *Fabri Petri de Bellapertica Rayn de Forli*, quem sequitur *Bald.* relatus ab eodem *Mench.* & iterum repetit *n. 161. & seq.* Et insuper veniunt rejiciendi omnes isti intellectus

ex eo quia *Bart.* & cæteri Doctores supponunt facillime procedere *dict. §. si duobus* dum concedit jus accrescendi in portione inutili: sicuti *Bart. in d. §. Seio*, concedit Marcellæ aliam invalidam portionem jure accrescendi, nec de hoc dubitant, sed ideo crutiantur quare in *dict. §. si Titio*, cum legatum à principio non valeat non detur jus accrescendi, & intendunt conciliare cum vulgari apud eos principio quod portio quæ omnino deficit accrescit; & distinguunt quod ideo non accrescit in *dict. §. si Titio*, quia conjunctus retinet, & ejus portio non deficit omnino: at vero in *d. §. si duobus* accrescat quia non habuit jus retentionis, & deficit omnino, & ipso jure portio: & hac ratione idem decidunt, & admittunt in *dict. §. Seio*, ut scilicet alteram portionem acquirat Marcella per jus accrescendi, sed hæc quam sint erronea ostendi *supra illatione antecedenti.*

6 Sunt qui dicant hunc textum specialiter procedere mente defuncti conjecturata, ex eo quia cum testatorem illam quæ hæredis erat cum reliqua hæreditate eidem hæredi tamquam legatario relinquit conjunctim cum alio collegatario, plane significavit eum tamquam legatarium in ea re legata considerari voluisse: atque ideo in ea specie regulam legatariorum observari, ut scilicet portio deficiens potius collegatario conjuncto quam hæredi accrescat: secus erit ubi ea ratio non adsit. Iste tamen intellectus potius sapit divinationem, quam interpretationem voluntatis: non enim textus dicit portionem accrescere conjuncto propter interpretatam voluntatem, sed ex eo quia à semetipso legatum inutiliter videtur: & quanvis tentari posset textum procedere *ex reg. L. quoties, ff. reb. dub.* interpretata nempe hoc modo voluntate defuncti ne dispositio inutilis sit, sicut & magis spectatur voluntas testatoris



tatoris, quam subtilitas in *L. eum qui*, §. *pro parte*, ff. *bis quæ ut indign.* & infimili docet *Duar. in L. & quidem* 18. *leg. 1.* & id videtur sentire textus in ratione ibi *legatum inutiliter videtur*, attamen id non tollit divinationem.

7 Duarenus tamen in *dict. §. si duobus* intelligit textum istum procedere in re legata duobus separatim disjunctis verbis, verbi gratia fundum Tusculanum Sempronio do lego: fundum Tusculanum Seio do lego; inter quos verbis disjunctos, & reconjunctos facientes partes per concursum datur jus non decrescendi, in quo integra res unicuique in solidum relicta non decrescit altero non concurrente; nec requiritur validitas antea retro in dispositione deficientis, seu non concurrentis; qui intellectus in se verus est, & admodum convenit literæ textus, ut procedat per jus non decrescendi, & idem (ut Duarenus advertit) nulla fit mentio de conjunctione, cum tamen fiat in *dict. L. si duobus*, ff. *leg. 1.* ubi agitur de jure accrescendi, quod necessario conjunctos verbis requirit; non autem jus non decrescendi, & ubi jura faciunt particulam (conjunctim) sentiunt de verbis conjunctis qui faciunt partes ab initio, & inter quos datur jus accrescendi prout notasti in præludiis *differentia 12.* & *differentia 1.* refert alios intellectus non dissonantes Duarenus qui percepit veram textus difficultatem.

8 Deinde potest ultra omnes intelligi textus ut procedat quando legatum fuit duobus per nomen collectivum numerale conjunctis, qui constituunt unum corpus cui legatur, quod corpus etiam si deminuat non proinde portio deficit, siquidem ab initio non fuit divisum legatum, nec in his terminis requiritur validitas antea retro in portione, ex eo quia in nominibus numeralibus, sicut etiam

in collectivis non deficit portio, nec datur jus accrescendi, sed omnes loco unius habentur, & unicuique in solidum legatum videtur, & per alterius concursum legatum dividitur, & conjunctorum altero non concurrente remanet integrum legatum penes alterum per jus non decrescendi ut notasti *supra illatione 7.* qui intellectus etiam convenit literæ textus ubi tantum proponitur si duobus sit legatum, nec ponitur particula (*conjunctim*) quæ reperitur in *dict. L. si duobus* quasi ibi Titio, & Mavio verbis conjunctis legatum sit, hic vero duobus numeraliter fuerit legatum: & eodem modo facillime procedit textus in *L. si quis legata 53.* §. *fin. ff. cond. & dem. ut latius supra dict. illatione 7.*

9 Si autem magis placeat *dict. §. si duobus* procedere per jus accrescendi ejus verus intellectus provenit ex nostra secunda regula, nempe ex eo quia quanvis ex ratione de qua infra *n. 11.* hæres capiat à se inutiliter, nec civiliter à se capere possit. *L. & quidem, L. legatum 119.* §. *1. ff. leg. 1. L. in fideicommissariam 18.* §. *fin. ff. ad Trebel.* attamen verum est dicere quod portio, seu dispositio à principio fuit valida, quanvis ipse foret hæres institutus, & acceptaret, sive repudiaret hæreditatem, sive ejus additione pendente decederet ut probant aperte jura, in *dict. §. si duobus, dict. §. 1. L. qui filiabus 17.* §. *fin. cum lege seq. L. filio pater 89. cum seqq. ff. leg. 1. L. miles 77.* §. *pro parte, ff. leg. 2. L. apud Celsum §. si quis ex uncia ff. doli except. L. si patroni §. qui fideicommissariam in fin. vers. nam si pendente, ff. ad Trebel. Alex. in dict. §. si duobus n. 1. Duar. in dict. L. & quidem ff. leg. 1. Mench. succ. creat. §. 17. num. 117. Molin. de primogenit. lib. 1. cap. 8. ex n. 13. & cap. 10. n. 13. Simon. de Præt. interp. ultim volunt. lib. 3. dub. 5. solut. 3. n. 13. Vigel. metod.*

*jur. civilis part. 4. lib. 11. except. 27. cap. 3.* Et quanvis dispositio veniat ad statum inutilem si hæres legatarius acceptat hæreditatem, vel decedat ea non repudiata, non ideò à principio dicitur inutilis, vel non existere, nec ideò amittit validitatem acsi eam à principio non haberet, §. *ex contrario, inst. legat. L. debitor 84. vers. quod si ff. leg. 2. Alex. post Bart. in dict. §. si duobus, n. 1. & supra citati Doctores*: nec ex eo quia venit ad statum à quo incipere non potest, & prout ex nunc sit pro non scripta. *L. si in metallum, ff. his quæ pro non script.* non proinde cessare debet juris accrescendi effectus qui ubi à principio dispositio tenuit illico extitit in portionis prælegatæ sua validitate, qua data collegatarii dicuntur conjuncti, & legatum fuit ab hæreditate ablatum, & unusquisque conjunctus acquisivit sibi jus in alterius portione si deficere; & cum sufficiat illa validitas dispositionis à principio, sicut & sufficit qualis qualis validitas quæ considerari possit in prædicta dispositione ut portio dicatur deficiens pro ut dicit *Duar. in dict. §. si duobus*, meritò portio deficiens est, & accrescit conjuncto juxta nostram secundam regulam: nec ideò quia requiritur validitas antea retro, ut accrescat non proinde requiritur, quod sit utilis portio, & acquiratur, imò potius necessarium est quod sit inutilis nempe quod non acquiratur; ut ita vacet, & validitas antea retro ut dicatur deficiens, & accrescat, si enim utiliter legetur, & cum effectu utili acquiratur impossibile est dari jus accrescendi, quod non datur in portionibus acquisitis ut notasti *supra illatione 2.* Et hoc sentit noster *textus ibi legatum inutiliter videtur, ideoque &c.*

10 Et qualis qualis Duareni & aliorum, quos præstitimus intellectus satis potest accommodari literæ textus, in quo si attendas principaliter

agitur, & deciditur quod legatum relictum instituto hæredi à semetipso inutiliter videtur legatum: nec potest à semetipso acceptari: & ad alia quæ textus minus principaliter tangit, & præsupponit, nempe quod ideò ad collegatarium pertineat, considerandi sunt termini habiles, & quod pertinet per jus accrescendi, vel per jus non decrescendi prout de jure fuerit ratione conjunctionis, vel disjunctionis: & hac de causa Jurisconsultus ibi nec conjunctos, nec disjunctos consideravit collegatarios, sed disposuit per verbum generale. (*pertinet*) aptum ad jus accrescendi, & ad jus non decrescendi, sicut & in nostro §. *si eadem*, notasti supra in præludiis in fine. Nec faciunt contra *d. §. si Titio, & dict. §. Seio, & d. L. si quis Attio* procedunt enim ex rationibus, de quibus suis locis. Quid autem si in *dict. §. si duobus* testator legasset sub conditione si hæres non sit, quæ conditio deficeret per existentiam hæredis: responde negative prout habes *infr. illatione 23. vers. patet 5. circa intellectum dict. §. Seia.*

11 Nunc etiam percipies verum intellectum ad vers. Inde dicitur in *dict. §. si duobus*: *cujus verba sunt. Inde dicitur si duo sint hæredes, unus ex unica: alter ex undecim unciis: & eis fundus legatus sit: unciarum hæredem undecim partes in fundo habiturum: cohæredem unciam.* Vides quod si testator duos faciat hæredes, verbi gratia Titium in uncia, Seium in undecim unciis: & eisdem fundum prælegavit decicit Jurisconsultus *Ulp.* quod Titius unciarius habebit in fundo prælegato undecim uncias: Seius vero undeciarius habebit unciam tantum: quæ est in toto jure notabilis, & meritò celebranda decisio. Cruciantur Doctores miserrime pro ratione textus indaganda: & pro evitanda difficultate præstant textui varias lectiones: nam Florentini Codices habent

bent *unciarium heredem*, quam lecturam nos sequimur non vero *unciarum*, ut habent alii codices: quorum lectura quam erronea sit satis evidenter patet ex illius textus vero intellectu: quem ut percipias adverte quod in *diēt. §. si duobus*, qui proxime antecedit proponit *Ulpianus* regulam quod legatum à semetipso hæredi relictum inutile est, & quod hæres à semetipso capere non potest: *de qua regula idem Ulpian. in fragm. tit. 24. de legatis, & Florentin. in L. legatum 119. §. 1. ff. leg. 1. Modestin. in L. Titia 35 §. Lutius Titius 1. ff. leg. 2. Vigelius metod. jur. civil. part. 4. lib. 12. cap. 3. except. 27. & cap. 4. except. 36.* Cujus regulæ ratio philosophica potest tentari quod prout in naturalibus de natura actio, & passio non possunt esse in eodem subjecto, ita in ejus imitatrice arte de jure actio activa, & obligatio passiva non possunt insimul esse in eadem persona. *L. uranius, ff. de fidejussor.* prout etiam eadem philosophica ratione procedit verissime, & novissime intelligitur *text. in jure celebris, & difficillimus in L. Frater à fratre ff. cond. indeb.* Ex hac regula antecedenti in *diēt. §. si duobus* recte sequitur consequentia, quam facit *Ulpian. in hoc versicul. Inde dicitur*, quod Scius hæres undecarius habebit in fundo unciam tantum, quam capit de manu Titii unciarii, nec potest ultra quid habere, ne alias capiat à seipso: & quod Titius unciarius habebit undecim uncias, quas capit de manu Scii undecarii.

12 Et inde etiam recte sequitur ad textu Scævolaë difficillimum: nec à Doctoribus in id penitus consideratum, in *L. Phamphilo 37. §. duas, ff. leg. 3.* ut scilicet prælegataria filia ab altera cohærede demidiam fundi partem habeat; & altera demidia (quam non habet à quo capiat, nec à seipsa capere potest) remanet in hæreditate, & hæreditatis jus sequitur juxta ea

de quibus infra versiculo intellige secundo; atque deinde prælegataria ista gravata eam, quam à cohærede capit demidiam fundi partem iterum restituet sorori, quæ habebit novem uncias in fundo, sex uncias nempe jure fideicommissi; & tres uncias jure hæreditario cum sua tota demidia hæreditatis portione: & prælegataria habet in fundo alteras tres uncias jure hæreditario cum tota sua demidia portione hæreditatis, & ita cum non habeat prælegatum quod ab ea testator removet meritò respondit Scævola non debere viginti quia revocato prælegato, videtur revocatum onus appositum legato: Nec dicas posse tentari quod unaquæque filia ab altera capiet demidiam fundi partem: nempe prælegataria suam demidiam à sorore: & soror suam demidiam à prælegataria, idem enim quoad effectum importat restituere, quam ab ejus manu capere: & hoc modo servatur inter filias æqualitas, quæ in patre semper præsumitur maxime quando eas æquis ex partibus hæredes fecit, ut in præsentis, urget enim maxime quod in hac æqualitate non removetur prælegatum, cum tamen id supponat remotio oneris, & ita subtiliter sequitur etiam ad *text. in L. ab omnibus 107. §. si Attio, ff. leg. 1. & in L. qui hæredi. §. Plautius, ff. cond. & dem. cum similibus.*

13 Et inde denique recte sequitur ad *text. in diēt. L. Titia 35. §. Lutius Titius, ff. leg. 2.* ubi Stratoniam capit integram Gazam ab Alexandro fratre: & Alexander capit integram Syntheam ab Stratoniam sorore, idque ex conjecturata mente defuncti, ne fideicommissum inutile fiat, ut Modestinus respondit, rectius est enim verba dispositionis (*à se ipsa*) detrahere, ut voluntas, & mens testatoris servetur, quam verba servando de ejus voluntate detrahere, & operare deminutionem per verba posita ad augmentum,

tum, usitatum est enim apud Jurisconsultos detrahere implicativa verba dispositionis ut testatoris voluntas fervetur. *L. 1. §. si ex fundo, ff. hæred. inst.* cum similibus prout notasti *infr. illatione 25. n. 47. & 48.*

14 Atque ita accommodando ad nostram materiam si intelligas *dict. vers. Inde dicitur*: agere de conjunctis re, & disjunctis verbis, *verbi gratia Titio hæredi unciario fundum Tusculanum do lego: Seio hæredi undecario fundum Tusculanum do lego*, ita ut unicuique insolidum fundus legatus sit, & faciant partes per concurrum. *L. unica §. ubi autem, vers. sin vero. Cod. cad. toll. notasti supra in prælu-diis differentia 1. n. 14.* Si Titius concurrat obtinebit legatum pro ea parte, in qua hæres non est, & quam capit ab altero cohærede, non vero à seipso: atque consequetur undecim uncias in fundo siquidem in undecim unciis non extitit hæres, & eas capit de manu Seii undecarii: at vero si concurrat Seius obtinebit legatum pro ea parte, in qua hæres non est: & quam capit de manu cohæredis non vero à seipso: atque consequetur unciam tantum in qua non extitit hæres, & eam capit de manu Titii unciarii *ita sentit Duar. ibi.*

15 Si vero intelligas *dict. vers. Inde dicitur*: agere de conjunctis re, & verbis insimul, *verbi gratia fundum Tusculanum Titio, & Seio cohæredibus do lego*; ita ut faciant partes ab initio, *dict. L. plane §. si conjunctim*, & inter eos detur jus accrescendi: & in persona Seii utile sit legatum pro una tantum uncia, in qua hæres non est, & quam capit de manu cohæredis Titii, eam tantum obtinebit; at vero cum legatum in reliquis quinque unciis validum existeret à principio, & pro ut ex nunc à tempore acceptatæ hæreditatis inutile sit, & deficiat accrescet unciario Titio, qui non solum consequetur sex uncias

fundi in sua dimidia legati portione, quæ valida est etiam de præsentis, siquidem in undecim unciis non fuit hæres; sed etiam consequetur cæteras quinque uncias quæ deficiunt in persona Seii: atque ita etiam in istis terminis Titius unciarius obtinebit undecim uncias fundi, sex uncias nempe jure proprii legati, & alias quinque jure accrescendi.

16 Et denique si intelligas *dict. vers. Inde dicitur*: agere de conjunctis verbis & disjunctis re, *verbi gratia Titio, & Seio fundum Tusculanum do lego pro eis portionibus, in quibus unusquisque hæres est*: & ita legat Titio unciario hæredi unam unciam: Seio vero undecario hæredi undecim uncias: idem etiam decidendum est: nam cum isti ab initio expressè faciant partes, & inter eos detur jus accrescendi propter verbalem conjunctionem: & in persona Seii teneat legatum tantum pro una uncia, in qua non fuit hæres; & quam capit à cohærede; cæteræ vero decem uncia, quæ à principio validæ fuerunt, & prout ex nunc à tempore acceptatæ hæreditatis inutiles sint, & deficientes meritò accrescent unciario Titio, qui non solum unciam jure proprii legati, sed etiam alteras decem uncias jure accrescendi obtinebit: & ita etiam in isto casu Titius unciarius obtinebit in fundo undecim uncias: Seius vero undecarius unam unciam tantum: & hac de causa Jurisconsultus *in dict. vers. Inde dicitur*, per verba generalia decidit unciarium hæredem undecim partes in fundo habiturum, cohæredem unciam: nulla facta mentione an sint conjuncti prælegatarii isti, & faciant partes ab initio; an sint disjuncti & faciant partes per concurrum, quia sive sint conjuncti, sive disjuncti, sive jure accrescendi sive non decrescendi semper unciarius hæres habebit undecim uncias in fundo, undecarius vero hæres unciam tantum.

17 Et eadem ratione procedit. *L. legatum* 119. §. 1. ff. leg. 1. ubi testator cohæredi instituto in dimidia hæreditate; & duobus extraneis legavit fundum; & decidit Juriscons. *Florentinus* quod cohæres collégatarius consequetur duas uncias in fundo, extranei vero decem uncias: prout sine ratione exemplificat *Simon de Præst. interpret. ult. vol. lib. 3. dub. 5. solut. 3. n. 17.* quod provenit ex reg. quam *Florentinus* in principio proponit nempe hæredi à semetipso legatum relinquere, nec dari potest: à cohærede potest: & ex ea collegatarius cohæres institutus in dimidia hæreditate necessariò tenetur præstare duobus collegatariis extraneis sex uncias, seu dimidiam partem fundi; quia in dimidia hæreditate fuit hæres institutus, ne alias capiat à semetipso: & cum iste cohæres collegatarius, & duo collegatarii extranei insimul petant ab altero in dimidia hæreditate instituto cohærede reliquas sex uncias, seu dimidiam partem fundi; & inter eos dividitur pro tribus partibus unusquisque obtinet duas uncias: & hoc modo cohæres iste collegatarius in legato fundi consequetur tantum duas uncias, vel sextam partem, quam à cohærede petit: duo vero collegatarii extranei decem uncias, sex nempe à cohærede collegatario, & quatuor ab altero cohærede: quæ decisio procedit sive cohæres, & duo extranei sint conjuncti re, & disjuncti verbis: sive conjuncti re, & verbis insimul: sive verbis tantum conjuncti, & disjuncti re: ut *supr. diximus circa vers. Inde dicitur*, unde facile percipies quot portiones jure accrescendi, & quot jure proprii legati consequantur.

18 Intellige autem prædicta procedere casu, quo cohæredes collegatarii acceptaverint hæreditatem: nam si unus repudiaverit, vel ante additam hæreditatem decesserit aliter

respondendum est. Utpote in specie *dict. vers.* *Inde dicitur*, si alter cohæredum, nempe Titius unciarius repudiat hæreditatem si collegatarii faciant partes per concursum inter quos datur jus non decrescendi Titius obtinebit integrum prælegatum, siquidem pro integra hæreditate hæres non est, & ab eo per non concursum undecarii Seii (qui integer, & insolidum factus hæres non habet cohæredem à quo petat nec potest concurrere ad prælegatum) non decrescit prælegati uncia, quam Seius (si Titius unciarius hæreditatem acceptaverit) concurrente ad prælegatum de manu Titii unciarii habere debebat: etsi Seius undecarius repudiat hæreditatem obtinebit Seius integrum prælegatum siquidem pro integra hæreditate hæres non est: & ab eo per non concursum unciarii Titii (qui integer, & insolidum factus hæres non habet cohæredem, à quo petat, nec potest concurrere ad prælegatum) non decrescunt prælegati undecim uncia, quas Titius (si Seius undecarius hæreditatem acceptaret) concurrente ad prælegatum de manu Seii habere debebat. At vero si conjuncti collegatarii faciant partes ab initio inter quos datur jus accrescendi repudians hæreditatem obtinebit integrum prælegatum nempe jure legati portionem sibi relictam, & jure accrescendi alteram, quæ prælegata est cohæredi hæreditatem acceptanti, qui insolidum factus hæres non habet cohæredem à quo petat prælegati portionem, & à seipso capere non potest. Itaque hæreditatem repudians indistincte sive conjunctus, sive disjunctus, sive jure accrescendi, sive non decrescendi integrum fundi prælegatum obtinebit. *L. qui filiabus* §. *fin. cum leg. seq. L. filio pater* 89. *cum seqq. ff. de leg. 1. L. apud Celsum* §. *si quis ex uncia*, ff. *doli except. Alex. in dict. L. plane* §. *si duobus*, num. 1.

*Menchac. succession. creatur. §. 17. numer. 117.*

19 Si vero ante additam hæreditatem decedat videtur distinguendum; aut enim decessit Titius ante additam hæreditatem post diem legatorum cedentem; & tunc prælegati portio, quæ pro parte cohæredis Seii constitit ad hæredes Titii transmittitur. *L. miles §. pro parte ff. leg. 2.* cum spe juris accrescendi sive non decrescendi quod transit ad hæredem universalem: & si Titius, & Seius conjuncti faciunt partes per concursum inter quos datur jus non decrescendi hæres defuncti Titii unciarii integrum prælegati fundum obtinebit, nempe jure prælegati transmissi undecim uncias, quas defunctus Titius de manu Seii undeciarium cohæredis habiturus erat: & ab eo per non concursum Seii (qui insolidum factus hæres non habet cohæredem à quo petat, nec concurrere potest ad prælegatum) non decrescit altera prælegati uncia, quam Seius (si Titius unciarius non decederet ante additam, & acceptam hæreditatem) de manu Titii habiturus erat. Si vero Titius, & Seius conjuncti faciunt partes ab initio inter quos datur jus accrescendi hæres defuncti Titii habebit prælegati transmissi portionem prælegatam; & altera portio, quam Seius integer factus hæres à seipso capere non potest valida à principio deficiens eidem hæredi accrescit, & integrum consequetur prælegatum.

20 Aut Titius decessit ante additam hæreditatem, & ante diem legatorum cedentem, quo casu portio Titio jure legati, vel jure accrescendi debita non transmissa cadit inhæreditatem, & dicitur portio hæreditaria; quia non datur transmissio; & portio alia, quam à seipso relictam Titius capere non poterat, & Seio cohæredi collegatario defunctus Titius dare debebat, in hæreditatem cadit, &

dicitur portio hæreditaria, quia mortuo Titio collegatario alter cohæres collegatarius Seius non habet cohæredem, à quo petat, & capiat, & à seipso relictum capere non potest: atque ita juxta ea quæ *infra num. 23.* utraque portio, seu integrum prælegatum in hæreditatem cadit, & dicitur portio hæreditaria, & hæreditatis jus sequitur; & tunc percipies verum intellectum *textus in jure difficilis in L. filius quem habentem, Cod. fam. ersc.* ubi filius cohæres cui prælegatus fuit fundus, ejus partes, quas capit à cohæredibus extra quartam sibi retinet, at vero partem; quam à seipso capere non potest; & quæ deficit in hæreditate, & hæreditaria dicitur, & hæreditatis jus sequitur; in quartæ ratione retinet *ex decreto D. Marci L. in fideicommissariam 18. §. fin. ff. ad Treb. L. in quartam 90. ff. ad leg. falcid. cum aliis.*

21 Et eodem modo, & ratione si in specie *dict. §. 1.* collegatarius cohæres Titius repudiat hæreditatem, consequetur in fundo legato non solum duas uncias, quæ in persona cohæredis Seii consistunt, sed & alteras duas, quæ ab ipsomet derelictæ erant, *dict. L. qui filiabus, §. fin. cum lege seq. cum aliis citatis num. 18.* Et ita concurret cum aliis duobus collegatariis insimul ad legatum quod petunt à cohærede Seio integro facto hærede, & fundus inter eos dividetur æqualiter pro suis tertiis portionibus: diversimode tamen accidet si iste Titius collegatarius cohæres acceptet suam hæreditatis dimidiam portionem: & alter in dimidia cohæres Seius cui prælegatum fundi relictum non erat, repudiat hæreditatem, ita ut ejus dimidia hæreditatis portio accrescat cohæredi collegatario Titio insolidum facto hæredi, qui cum non habeat cohæredem Seium, à quo prælegati portionem petat, & capiat, nec possit a se capere, merito in prælegato

to deficiet ejus integra portio, quæ accrescit duobus collegatariis, qui integrum fundum consequentur, nempe suas portiones jure legati: & alteram portionem hæredis collegatarii Titii jure accrescendi, seu non decrescendi prout de jure fuerit ratione conjunctionis, seu disjunctionis ad eandem rem.

22 At vero si in specie dict. §. 1. cohæres collegatarius Titius non addita hæreditate decedat post diem legatorum cedentem tunc duarum unciarum prælegati portionem, quæ constitit in persona cohæredis Seii, transmittit ad hæredes cum spe juris accrescendi, seu non decrescendi prout de jure fuerit respectu portionum collegatariorum si deficient: & duo collegatarii petent ab altero cohærede Seio decem uncias fundi prælegati, qui si repudiant vel aliter eorum portiones deficient accrescent, vel non decrescent hæredi Titii defuncti collegatarii. Si autem Titius non addita hæreditate decedat ante diem legatorum cedentem cum nec duas illas uncias transmittat ad ejus hæredes, etiam istæ accrescent duobus collegatariis, qui etiam eas atque ita integrum legatum à Seio cohærede integro facto hærede petent.

Sicut & in specie textu difficillimi in *L. Lutiis* 90. §. *quisquis* 1. ff. leg. 2. ubi instrumenti prælegati portio deficiens ab Euthycho cohærede qui viva testatrice decessit ante additam hæreditatem, & ante diem legatorum cedentem ex sententia Scævola accrescit collegatario conjuncto Pamphilo, qui non solum suam instrumenti partem jure proprii legati consequetur, sed etiam ad petitionem partis deficientis non transmissæ jure accrescendi admitti posset, licet modus deficiat, & tabernæ negotium à Pamphilo una cum Euthyco, ( ut voluit testatrix ) exerceri non possit. In cujus textus intellectum vellem altius

advertas, quod secundum regulam dict. §. 1. Pamphilus iste si Lutiis Euthycus viveret tres partes in instrumento tabernæ habiturus erat: Euthycus vero cohæres alteram solam quartam portionem: nam Pamphilus petebat instrumenti partem dimidiam ab Euthyco, qui pro dimidia cohæres institutus erat, & cum Pamphilus insimul, & Euthycus ab altero dimidiæ hæreditatis cohærede peterent alteram instrumenti tabernæ dimidiam partem, quam æque inter se dividebant, satis patet quod Pamphilus tres partes, Euthycus vero obtinet solam quartam partem, quæ non transmissa in hæredes Euthyci, & à principio valida deficiens accrescit Pamphilo: atque ita bene patet quod Pamphilus obtinebit in taberna tres partes jure proprii legati: & alteram quartam partem jure accrescendi.

23 Intellige secundo supradicta procedere quando in prælegato dantur conjuncti cohæredes, vel collegatarii ad eandem rem, quia tunc datur jus accrescendi, seu non decrescendi prout de jure fuerit ratione conjunctionis, seu disjunctionis, & portio deficiens quoad fieri possit accrescit, seu non decrescit conjuncto prælegatario. Non vero procedunt si non sint conjuncti, sed soli cohæredi Titio simpliciter fundus legatus sit, quia tunc diversimode per casus respondendum est, ut primo si iste prælegatarius Titius cohæres adeat hæreditatem habebit jure prælegati id, quod à cohærede Seio capit. *L. miles* 77. §. *pro parte*, *L. Titia* 35. §. *Lutiis Titius* 1. ff. leg. 2. id vero quod Titio à se relictum est, nec à seipso capere potest, in hæreditatem cadit, & jure hæreditario percepitur *L. rem pignori*, *L. si ita legatum*, ff. *fam. erisc.* *L. cum qui*, §. *pro parte*, ff. *de iis quæ ut indign.* *L. si qua* *Cod. eodem* *L. Pamphilo* 37. §. *duas* ff. leg. 3. *juxta ejus verum intellectum de quo supra*

*Jupra eadem n. 12.* & sicut hæreditarium consideratur, & cadit in fideicommissum, & ex rescripto *D. Marci in quartam computatur. L. in fideicommissariam 18. §. fin. ff. ad Treb. L. in quartam 90. ff. ad legem falc. L. filius quem Cod. fam. erisc.* pecunia autem prælegata integra in quartam computatur ex *D. Adriani decreto L. deducta 58. §. nummis ff. ad Treb. L. in quartam L. acceptis 92. ff. ad leg. falcidiam L. hæredes §. fin. cum lege seq. ff. fam. erisc.* non vero computatur in quartam quod mortis causa capitur, quanvis pecunia sit *dict. L. acceptis dict. L. in quartam.* Secundo si iste Titius prælegatarius cohæres repudiat hæreditatem si ei non est datus substitutus integrum fundum eidem prælegatum consequetur à Seio cohærede integro factò hærede. *L. qui filiabus §. fin. cum lege seq. L. filio pater 89. cum seqq. ff. leg. 1. L. eum qui §. fin. ff. iis quæ ut indign. L. apud Celsum §. si quis ex uncia ff. doli except. L. cum responso Cod. leg.* Et idem si non addita, sed pendente hæreditate Titius decedat habebit etiam ejus hæres integrum fundum prælegatum si portio hæreditatis accrescat, seu non decrescat cohæredi.

24 Si autem isti Titio prælegatario cohæredi repudianti hæreditatem datus sit substitutus, cui pertineat ejus repudiata hæreditatis portio: & qui concurrente faciat partem, & impediatur jus accrescendi, seu non decrescendi, nec cohæres Seius integer factus sit hæres; tunc si cohæres iste Titius prælegatarius repudiet hæreditatem si decedat ea pendente semper habebit tantum prælegati portionem, quæ constituit in persona cohæredis Seii, non vero petit à suo substituto alteram portionem, quæ in persona ipsius Titii prælegatarii cohæredis non constituit. *L. miles §. pro parte, ff. leg. 2.* cujus iste est verus intellectus, quicquid aliter, & aliter ibi

*gloss. & Bart.* distinguant inter prælegatarium cohæredem repudiantem, vel decedentem non addita, sed pendente hæreditate. Et si ultra quæras rationem differentiarum quare prælegatarius iste Titius integrum prælegatum consequetur à cohærede Seio integro factò hærede non vero à suo substituto, ita ut oneris prælegati portio, quæ non extitit in prælegatario cohærede Titio, transeat in cohæredem Seium, non vero transeat in prælegatarii cohæredis Titii substitutum. Respondeo quod inter cohæredes datur jus non decrescendi, & faciunt partes per concursum, etsi alter non concurrat unusquisque à principio universæ hæreditatis hæres est: & unusquisque à principio integrum onus habet restituendi prælegatum si alter non concurrat, & ita in ejus persona extitit integrum onus si integer factus sit hæres: at vero si cohæres prælegatarius Titius vel ejus substitutus concurrat, & faciat partem abstrahit, & decrescit à cohærede Seio dimidia hæreditatis portio, & cum ea dimidium prælegati onus, quod perit in prælegatario cohærede Titio repudiante seu decedente, nec transit in ejus substitutum, quia ex rescripto Imperatoris in *L. licet 77. ff. leg. 1.* videntur in substituto repetita, quæ in instituto fuerunt utiliter relicta, non vero istud aliarum portionum onus, quod non extitit in persona prælegatarii cohæredis Titii, qui à seipso capere non poterat nam id quod non extitit in instituto non transit in substitutum.

25 Et sic vere intellectus *dict. §. si duobus, & dict. §. inde dicitur* non extra fines erit præstare verum intellectum ad *§. plane infra proximum, ubi Jurisconsult. Ulpian. in hæc verba. Plane si alter ex legatariis hæres extiterit hæredi, à quo legatum erat relictum, non ideo minus partem collegatario faciet, retinet enim pro par-*



te legatum; quem ut percipias adverte quod versiculus iste continet declarationem ad dict. §. si duobus ubi Ulpian. docet quod legatum hæredi à semetipso relictum inutile est, & ad collegatarium pertinet: nunc vero declarat hoc non procedere casu quo collegatarius iste existat hæres non defuncto, in cuius testamento, sed hæredi à quo legatum relictum est, verbi gratia testator Sempronium hæredem instituit, & Titio, & Seio fundum prælegavit; deinde Sempronius hæres decessit adita hæreditate, & fecit sibi hæredem Titium; & in hac specie decidit textus quod Titius iste faciet partem collegatario, & retinet pro ejus portione legatum: quia tunc non ideo minus partem collegatario faciet, idest dividit legatum, & retinet pro portione sua Bart. Alex. & Doctores hic. Vigelius de method. jur. part. 4. lib. 13. cap. 6. reg. 24. except. 17. vers. nisi alter ex collegatariis. Et est notabilis declaratio ad regulam de quam in dict. §. si duobus, & in dict. L. legatum §. 1. ut quatenus habet quod legatum relictum hæredi à semetipso inutile sit, procedat quando capit à semetipso tamquam hærede defuncti relinquentis legatum, ita ut sit hæres, & legatarius respectu ejusdem hæreditatis, seu defuncti non vero quando capit à se tamquam hærede hæredis gravati, ita ut sit hæres, & legatarius respectu diversarum hæreditatum, seu personarum, nam hæreditas primi defuncti legatum relinquentis definit hæreditas ejus esse: & sit propria acquirentis postquam Sempronius secundus defunctus gravatus eam adivit, vel saltem ejus possessionem adeptus est, ut post glossam, Bart. & alios Dec. in L. hæreditas, n. 2. & 3. & in L. quoties, n. 6. ff. reg. jur. L. sed si plures §. filio, ff. vulgari. Vaconius declar. 108. col. 1. Valasc. de divisione bonorum, cap. 2. n. 4. P. Barb. in L. si ab hosti-

bus §. fin. n. 170. ff. solut. matrimon. Et Titius hæres infimul & legatarius agit vices duarum omnino diversarum personarum juxta ea de quibus infra illatione 14. nempe legatarii respectu primi defuncti, & hæredis respectu secundi defuncti Sempronii, & à se tamquam hærede Sempronii capit legatum quod debetur sibi tamquam legatario primi defuncti: atque ita cum in specie dict. §. plane legatarius valide capiat, & quod ei relictum est utile sit, & possit sibi retinere nulli dubium erit quod si repudiet, vel aliter deficiat ejus portio accrescet conjuncto collegatario, nec in isto. §. plane militat maxima difficultas dict. §. si duobus, de qua supra egimus: nec in ejus §. plane specie insudandum est circa ostendendam validitatem portionis à principio prout insudavimus in vero dict. §. si duobus intellectu, quem retro præstitimus: nam in dict. §. si duobus conjunctus reperitur collegatarius, & cohæres respectu ejusdem hæreditatis, & personæ; at vero in dict. §. plane, respectu diversarum.

## S U M M A R I A.

- 1 & 2 **I**ntellectus L. si mihi pure ff. leg. 2.
- 2 **D**ictio (omnino) præcisam necessitatem de notat.
- 2 **L**egatum non potest dividi, nec pro parte acceptari, nec pro parte repudiari ab eodem legatario.
- 3 **I**ntellectus L. si duobus servis ff. leg. 2.
- 1 **D**ominus potest ex persona sua portionem repudiare: & ex persona servi agnoscere legatum ubi Dominus, & ejus servus conjuncti sunt.
- 1 **P**ortio deficiens à Domino accrescit ejus servo conjuncto, à quo integrum legatum Domino acquiritur.
- 4 **I**ntellectus L. Et Proculo ff. leg. 2.

4 *Accrescendi jus in legatis non datur inter conjunctos conjunctione legali.*

I **I**nfertur undecimo intellectus ad *L. si mihi pure, ff. legat. 1.* ubi Terentius in hæc verba. *Si mihi pure, & servo meo pure, vel sub conditione eadem res legata sit; egoque legatum, quod mihi datum est repudiam: deinde conditione existente id quod servo meo legatum est velim ad me pertinere partem legati deficere responsum est: nisi si quis dubitet an existente conditione si servus vivat omnino legatum meum fiat quod semel ad me pertinere voluerim quod æquius esse videtur.* *Bart. & Imol.* sumant hunc textum hoc modo, potest quis ex persona sua repudiare, & ex persona servi agnoscere: non tamen curant de textus ratione, quæ provenit ex nostra regula: ideo enim portio, quam Dominus repudiat dicitur deficiens, & accrescit servo, ex cujus persona agnoscit Dominus quia à principio in persona Domini valida fuit ut patet ibi repudiam, non enim posset Dominus portionem repudiate si non esset valida, & eam non posset acquirere. *L. ejus est nolle ff. reg. jur. L. is potest L. nolle ff. acquir. hered. decem ff. verbor.* Et ut integrum textus intellectum percipias advertite quod Jurisconsultus in præsentem præsupponit inter istos conjunctos re, & verbis dari jus accrescendi quod de jure verius est, ut notasti supra in præludiis differentia 1. Et ideo dicit partem legati deficere, quia proprium est in jure accrescendi quod portio deficiat, non vero in jure non decrescendi, ut notasti supra in prælud. differentia 9. Et quia ut detur jus accrescendi in portione requiritur validitas ut in præludiis, numer. 7. & conjunctio, prout etiam notasti in præludiis, num. 9. & differentia 12. ideo decidit quod existente conditione si servus vivat inte-

grum legatum meum fiat præsupponendo quod portio à Domino repudiata accrescit servo conditione existente non alias, nam si conditio non existat, vel servus non supervivat tempore ejus implenti remanet invalida à principio dispositio servi, nec cum eo potest dari conjunctio quia cum nihilo nihil jungitur: & quia proprium etiam est juris accrescendi, & alienum omnino à jure non decrescendi, quod portio deficiens volenti accrescat, ut notasti differentia 4. Ideò in præsentem cum *Bart. & Imol.* respondendum foret quod si Dominus voluerit potest integrum legatum acquirere, vel ex sua persona, vel ex persona servi; potest enim efficere quod servus portionem à Domino repudiatam accrescentem acceptet, & ita integrum legatum ex persona servi consequetur: & potest efficere quod servus repudiet suam portionem, quæ sibi Domino accrescet: & ita ex sua persona integrum legatum consequetur; sicut & si velit id tantum quod servo relictum est ad se pertinere potest efficere ut non acceptet portionem, quam Dominus repudiat, & remanebit deficiens nulli de conjunctis acquisita: etsi velit acquirere id tantum quod sibi relictum est potest efficere quod servus repudiet suam portionem, quam accrescentem Dominus non acceptet, & remanebit deficiens nulli de conjunctis acquisita, sed apud eum à quo derelicta est, quod etiam proprium est juris accrescendi, & omnino alienum à jure non decrescendi, prout notasti supra differentia 8. Et tandem ideo dicit quod semel ad me pertinere voluerim: quia legatum relictum servo, & domino; illud acquirit dominus regulariter pro duabus vicibus, nempe dimidium ex persona propria jure legati, & dimidium vero ex persona servi acquirentis jure etiam legati: at vero si repudiat dominus suam portionem